

Gode män i lantmäteriförrättningar

Jennie Fröström

Copyright © Jennie Fröström, 2014

Fastighetsvetenskap
Institutionen för teknik och samhälle
Lunds Tekniska Högskola
Box 118
221 00 LUND

ISRN/LUTVDG/TVLM/14/5317

Tryckt i Lund 2014

Gode män i lantmäteriförrättningar Trustees in cadastral procedures

Examensarbete utfört av/Master of Science Thesis by:

Jennie Fröström, Civilingenjörsutbildning i Lantmäteri, LTH, Lunds Universitet

Handledare/Supervisor:

Svante Nilsson, universitetsadjunkt, Fastighetsvetenskap, LTH, Lunds Universitet

Leif Pierrou, Lantmäteriet, Gävle

Suzanne Eliasson, Lantmäteriet, Halmstad

Examinator/Examiner:

Malin Sjöstrand, universitetslektor, Fastighetsvetenskap, LTH, Lunds Universitet

Opponent/Opponent:

Emma Nilsson, Civilingenjörsutbildning i Lantmäteri, LTH, Lunds Universitet

Nyckelord:

Fastighetsbildning, lantmäteriförrättning, gode män, förrättningslantmätare, förtroendevald, politiker, Fastighetsbildningslagen

Keywords:

Property formation, cadastral procedure, trustees, cadastral surveyor, elected representative, politicians, the Real Property Formation act

Abstract

The fourth chapter in the Real property act defines the cadastral survey procedure in general and the first three paragraphs describe the possibility to let trustees participate. The main rule is that the cadastral surveyor, according to FBL 4:1, is responsible for the cadastral survey procedure. In the same paragraph, there is always an opportunity for the cadastral surveyor, on its own initiative or by a demand from the interested parties, to call two trustees. Since 1951 trustees are no longer a mandatory part of the cadastral survey procedure, which means they are no longer participating very often.

The law specifies that trustees must have a good knowledge about the current city and in either urban or countryside's conditions. Through the involvement of trustees the authority consist of three persons, which means that decisions sometimes have to be taken by majority voting (FBL 4:17). This also means that the cadastral surveyor may be forced to lose the vote. At the same time as they may find it interesting taking decisions of great complexity together with trustees, it is also possible that some of them see this as a concern. For that reason it is important to find out if the cadastral surveyors would consider to let trustees participate in a future cadastral survey procedure.

The thesis is based on a quantitative study of data from both cadastral surveyors and trustees. Questionnaires were sent to all cadastral surveyors working at both Lantmäteriet and the municipal cadastral offices. Interviews have also been held with cadastral surveyors and with trustees who had participated in a cadastral survey procedure. The collected data has been analysed and is presented by diagrams in chapter three.

The conclusion of this study includes that trustees have enough knowledge for their assignment. Although; the processing time in most cadastral survey procedure is being extended by the involvement of trustees.

Sammanfattning

Fastighetsbildningslagens fjärde kapitel beskriver förrättningsförfarandet i allmänhet och de första tre paragraferna behandlar möjligheten till användning av gode män. Huvudregeln är att förrättningslantmätaren, enligt FBL 4:1, ensam ansvarar för handläggningen av en lantmäteriförrättning. Enligt samma paragraf finns dock möjlighet för lantmätaren att på eget initiativ eller efter yrkande från sakägarna att kalla in två gode män. Sedan lagändringen år 1951 är gode män dock inte längre en obligatorisk del i något ärende vilket innebär att de idag sällan tjänstgör.

Gode män utses av kommunfullmäktige för en mandatperiod. Lagstiftningen anger att de ska ha behövlig kunskap om den aktuella orten samt sakkunskap inom tätorts- eller jord- och skogsbruksfrågor. Genom medverkan av gode män utökas myndigheten till att bestå av tre personer vilket betyder att förrättningen avgörs med majoritetsbeslut enligt FBL 4:17. Detta innebär även att lantmätaren kan tvingas gå förlorande ur en eventuell omröstning. Samtidigt som förrättningslantmätaren alltså kan finna intresse av att fatta beslut av stor komplexitet tillsammans med gode män, är det även möjligt att de ser detta som ett orosmoment.

Av anledningen att förrättningslantmätaren kan tvingas gå förlorande, är det av stort intresse att i examensarbetet utreda förrättningslantmätarnas inställning till att kalla in gode män i en framtida förrättning.

Fastighetsbildningslagen belyser dessutom att oskäligt dröjsmål inte får föranledas genom medverkan av gode män. I arbetet är det därför intressant att utreda hur de extramoment som användandet av gode män oundvikligen innebär påverkar den totala handläggningstiden. Även hur förrättningslantmätare, med erfarenhet av gode män, upplevt handläggningstiden har utretts.

Följande frågeställningar har besvarats i rapporten:

- I vilken typ av förrättning är det vanligast att gode män kallas in?
- Borde gode män användas oftare?
- Har gode mäns medverkan kommit att ändrats sedan fastighetsbildningslagens tillkomst?
- Vilka är förrättningslantmätarnas erfarenheter från användning av gode män?
- Vilken kunskap besitter gode män?
- Hur påverkar gode män utfallet i förrättningen, är majoritetsbeslut vanligt och vilka parter är då eniga?
- I vilken utsträckning informeras sakägare om möjligheten till gode män?
- Vilka rutiner finns vid nyval av gode män?

Examensarbetet har baserats på en kvantitativ studie där datamaterial från både förrättningslantmätare och gode män samlats in via enkäter samt intervjuer. Enkäterna skickades ut till samtliga förrättningslantmätare på såväl det statliga Lantmäteriet som på de kommunala lantmäterikontoren. Gode männen är bosatta i ett 20-tal slumpvis utvalda kommuner.

Gode män i lantmäteriförrättningar

Under examensarbetets fortskridande har intervjuer hållits med tio förrättningslantmätare som handlagt en eller flera förrättningar i vilka gode män medverkat. Även gode män som varit inkallade i en förrättning har besvarat ett antal fördjupande frågor kring sin erfarenhet av åtagandet. Det datamaterial som samlats in, har analyserats för att sedan utgöra grunden i rapportskrivningen. Denna statistik presenteras under kapitel tre i form av diagram.

Rapporten har genom enkäter, intervjuer samt litteraturstudie, resulterat i bland annat följande slutsatser:

- Gode män i lantmäteriförrättningar måste vara folkbokförda i den aktuella kommunen.
- Gode mäns kunskapsnivå är tillräcklig.
- Genom gode mäns medverkan förlängs handläggningstiden i de flesta förrättningar.
- Rutinerna vid nyval överensstämmer oftast inte med lagstiftningen.

Förord

Examensarbetet omfattar 30 högskolepoäng och har utförts vid avdelningen för fastighetsvetenskap samt i nära samarbete med Lantmäterimyndigheten. Arbetet avslutar min civilingenjörsutbildning med inriktning lantmäteri. De senaste månaderna har inneburit mycket kontakt med yrkesverksamma och har därför varit särskilt lärorik. Dessa erfarenheter bär jag med mig i framtiden.

Examensarbetets huvudsakliga frågeställningar kommer ursprungligen från Fredrik Warnquist, universitetsadjunkt vid LTH. Dessa har sedan vidareutvecklats i samarbete med Svante Nilsson, universitetsadjunkt vid LTH, samt Leif Pierrou, Lantmäteriet i Gävle.

Jag vill rikta mitt varmaste tack till ovan nämnda personer som genom betydelsefulla synpunkter bidragit med bra handledning. Fredrik Warnquist, Svante Nilsson och Leif Pierrou har tillsammans varit till stor hjälp och med ett stort engagemang har de inspirerat mig under genomförandet av mitt examensarbete.

Även tack till Sveriges förrättningslantmätare och gode män vilka deltagit i enkätundersökningar samt intervjuer. Genom detta har de bidragit med värdefulla synpunkter utifrån praktiska erfarenheter, något som haft väsentlig betydelse för genomförandet av arbetet.

Slutligen vill jag rikta ett speciellt tack till Lantmäteriet i Halmstad, och då särskilt till Suzanne Eliasson, för att jag fått möjlighet att sitta hos er under våren. Tack för er hjälpsamhet och för det trevliga sällskapet.

Halmstad, juni 2014

Jennie Fröström

I detta examensarbete har följande författningar, förkortningar och begrepp används:

Författningar

FBL	Fastighetsbildningslagen (1970:988)
FBK	Fastighetsbildningskungörelsen (1971:762)
JDL	Lagen om indelning av jord å landet (1926:326)
FBLS	Lagen d. 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad
RB	Rättegångsbalken

Förkortningar

Prop.	Proposition
TR	Tingsrätten
HovR	Hovrätten
HD	Högsta domstolen
LM	Lantmäterimyndigheten
KLM	Kommunala Lantmäterimyndigheten
FLM	Förrättningslantmätare
LTH	Lunds Tekniska Högskola

Begrepp

- **Lantmäterimyndigheten**
En statlig eller kommunal myndighet som genomför lantmäteriförrättningar.
- **Förrättningslantmätare**
Tjänsteman på Lantmäteriet.
- **Gode män**
Förtroendevald kommunmedborgare med behövlig ortskännedom och sakkunskap vid behov kan bilda myndigheten tillsammans med förrättningslantmätaren.
- **Fastighet**
All mark i Sverige, vilken är avgränsad antingen horisontellt eller både horisontellt och vertikalt. Har en unik beteckning.
- **Tätort**
Ort med minst 200 invånare i samlad bebyggelse med normalt högst 200 meter mellan husen.¹

¹ SNA, 2010, *Några viktiga begrepp*, hämtad 2014-05-03
http://www.sna.se/webbatlas/kartor/text/definition_orter.html

Innehållsförteckning

1 Inledning	17
1.1 Bakgrund	17
1.2 Syfte	17
1.3 Frågeställningar	18
1.4 Metod	18
1.5 Avgränsningar	19
1.6 Disposition	19
1.7 Felkällor	20
2 Lagstiftning	21
2.1 Allmänt om 4 kap. 1-3 §§ Fastighetsbildningslagen	21
2.1.1 FBL 4:1	21
2.1.2 FBL 4:2	23
2.1.2.1 Rättegångsbalkens bestämmelser	23
2.1.3 FBL 4:3	24
2.2 Fastighetsbildningskungörelsen	25
2.3 Förordning (1985:781) om ersättning till gode män vid fastighets- bildningsförrättning m.m.	25
2.3.1 Ersättningens belopp	26
2.4 Proposition 1969:128	27
2.4.1 Historik	27
2.4.2 Propositionens framtagande	27
2.4.3 Kostnad för gode män	28
2.4.4 Kunskapsområden	28
2.4.5 Antal gode män per kommun	29
2.4.6 Kallelse	29
2.4.7 Ersättning till gode män	30
2.4.8 Ämbetsansvar	30
3 Undersökning	31
3.1 Enkät till förrättningslantmätare	31
3.1.1 Utformning av enkät	31
3.1.2 Studiens omfattning	31
3.1.3 Frågor	32
3.2 Enkät till gode män	41
3.2.1 Utformning av enkät	41
3.2.2 Studiens omfattning	41
3.2.3 Frågor	41

4 Fördjupade frågor.....	47
4.1 Förrättningslantmätare	47
4.1.1 Allmänt om förrättningar.....	47
4.1.2 Kallelse av gode män	47
4.1.3 Val av gode män	48
4.1.4 Information om gode mäns roll	48
4.1.5 Beslutsförfarandet	49
4.1.6 Hur förrättningen påverkas	49
4.1.6.1 Handläggningstiden	49
4.1.6.2 Sakägarnas förtroende.....	50
4.1.7 Information om möjlighet till användning av gode män.....	50
4.1.8 Information till nyvalda	51
4.1.9 Fördelar med gode män.....	51
4.1.10 Problematik	52
4.2 Gode män	53
4.2.1 Allmänt om förrättningar.....	53
4.2.2 Information kring förrättningsförfarandet.....	53
4.2.3 Beslutsförfarandet	53
4.2.4 Arvode.....	53
4.2.5 Hur förrättningen påverkas	54
4.2.6 Information om möjligheten till användning av gode män.....	54
4.2.7 Övriga synpunkter.....	54
5 Analys och diskussion	55
5.1 Metod	55
5.2 Bestämmelser enligt FBL.....	56
5.3 Vanligast vid regleringar och förrättningar enligt AL	56
5.4 Gode mäns medverkan.....	57
5.5 Det historiska perspektivet.....	58
5.6 Förrättningslantmätarnas erfarenheter	58
5.6.1 Handläggningstiden	59
5.6.2 Förtroendet	59
5.7 Gode mäns kunskapsnivå.....	60
5.8 Gode mäns påverkan.....	61
5.9 Information till sakägare	61
5.10 Rutiner vid nyval.....	62
5.11 Information om uppdraget	62
6 Slutsatser.....	65
6.1 Lagstiftning	65
6.2 Gode mäns medverkan.....	65
6.3 Kunskapsnivån är tillräcklig	66
6.4 Sakägarnas förtroende.....	66
6.5 Handläggningstiden förlängs	66
6.7 Beslut enligt FBL 4:17.....	67
6.8 Rutiner vid nyval överensstämmer inte med lagstiftningen.....	67

7 Källförteckning.....	69
7.1 Offentligt tryck.....	69
7.2 Lagkommentarer	69
7.3 Myndighetspublikationer	69
7.4 Litteratur.....	69
7.5 Rättsfall	70
7.6 Internet	70

Bilaga 1 – Enkät till förrättningslantmätare

Bilaga 2 – Enkät till gode män

Bilaga 3 – Fördjupade frågor till FLM

Bilaga 4 – Fördjupade frågor till gode män

1 Inledning

1.1 Bakgrund

En förrättningslantmätare ansvarar enligt FBL 4:1 för handläggning av en lantmåteriförrättning. Enligt samma paragraf finns det även möjlighet för lantmätaren att på eget initiativ eller efter yrkande från sakägarna kalla in två gode män. Gode män skall vara förtroendevalda politiker och valbara till nämndemän inom kommunen. Deras medverkan får inte fördröja handläggningen, utan syftet är tvärtom att processen skall gynnas. Även de två efterföljande paragraferna i samma kapitel berör gode mäns tjänstgöring inom myndigheten. Lagstiftningen säger att de ska ha behövlig kunskap om aktuell ort samt sakkunskap inom tätort eller jord- och skogsbruk.

Från att förrättningslantmätaren varit ensam om att företräda myndigheten, utökas alltså denna, genom gode männens medverkan, till att bestå av tre personer. Detta betyder samtidigt att lantmätaren kan tvingas gå förlorande ur en eventuell omröstning. Något som kan ses som ett orosmoment. Av denna anledning är det av intresse att i examensarbetet utreda förrättningslantmätarnas inställning till att kalla in gode män i en framtida förrättning.

Genom examensarbetet är det även intressant att utreda om de extramoment som handläggningen oundvikligen innebär påverkar den totala handläggningstiden och även förrättningslantmätarnas inställning till gode män. Detta särskilt då det i dagsläget talas om att försöka minska handläggningstiden. Enligt fastighetsbildningslagen får oskäligt dröjsmål inte föranledas genom gode mäns medverkan.

Slutligen är ämnet intressant att studera då gode män sällan kallas in till tjänstgöring. Detta i sin tur betyder att det finns förrättningslantmätare som inte kommer i kontakt med gode män under hela sin yrkesverksamma tid och således finns det även risk för att denna möjlighet hamnar i skymundan samt efterhand mer eller mindre glöms bort.

1.2 Syfte

Examensarbetet syftar till att utreda gode mäns medverkan samt påverkan i lantmåteriförrättningar.

1.3 Frågeställningar

- I vilken typ av förrättning är det vanligast att gode män kallas in?
- Borde gode män användas oftare?
- Har gode mäns medverkan kommit att ändrats sedan fastighetsbildningslagens tillkomst?
- Vilka är förrättningslantmätarnas erfarenheter från användning av gode män?
- Vilken kunskap besitter gode män?
- Hur påverkar gode män utfallet i förrättningen, är majoritetsbeslut vanligt och vilka parter är då eniga?
- I vilken utsträckning informeras sakägare om möjligheten till gode män?
- Vilka rutiner finns vid nyval av gode män?

1.4 Metod

För att besvara de ovan nämnda frågeställningarna har examensarbetet baseras på en kvantitativ studie där datamaterial har samlas in via enkäter. I kombination med denna har en kvalitativ studie, innefattande intervjuer med förrättningslantmätare och gode män, använts. Enkätundersökningen har bestått av ett fåtal frågeställning och skickades ut till samtliga förrättningslantmätare runt om i landet. Även gode män i ett 20-tal slumpvis utvalda kommuner, med stor geografisk spridning, har kontaktas. Då examensarbetet krävde att både konkreta erfarenheter och övriga synpunkter inom ämnet samlades in, formulerades frågorna på ett sådant sätt så att svaren blev av den kvalitet som eftersträvas. Större delen av frågorna i enkäterna utformades dock med svarsalternativ för att i rapporten kunna presentera statistik i form av diagram. De frågor som vid intervjuer ställdes till förrättningslantmätare var av mer omfattande karaktär och i viss grad anpassade efter vad den berörda svarat i tidigare enkät.

Enkäten bifogades i ett mail vilket skickades till ansvarig chef på respektive kontor. Den besvarade enkäten skickades tillbaka med post alternativt inskannad i ett mail. Såväl statliga Lantmäteriet som kommunala lantmäterikontor ingick i studien och uppskattningsvis finns det emellan 1100-1200 förrättningslantmätare i Sverige. Intervjuer har skett med lantmätare som handlagt en eller flera förrättningar i vilka gode män medverkat. Även gode män som varit inkallade i en förrättning har besvarat ett antal fördjupande frågor kring sin erfarenhet av åtagandet. Dessa intervjuer har skett på telefon eller via mail. Datamaterial som samlats in har analyseras för att sedan utgöra grunden i rapportskrivningen.

För att kunna kontakta gode män som tjänstgjort i en förrättning var tillgång till någon form av register behövligt. Denna information tillhandahölls därför genom inkomna fakturor, vilka avsåg arvode för gode män.

Arbetet har dessutom inneburit en litteratursökning, även om denna blev begränsad på grund av bristande tillgång till artiklar, rapporter etc. Enbart lagtext, förarbeten samt Lantmäteriets handböcker ligger därför till grund för att i examensarbetet beskriva uppkomsten av de idag gällande paragrafer berörande användningen av gode män.

1.5 Avgränsningar

Då det skulle vara tidskrävande att få tag på förteckningar över samtliga gode män i hela landet, samt kontaktuppgifter till desamma, ansågs det tillräckligt att kontakta gode män i ett 20-tal slumpvis utvalda kommuner. Urvalet skedde genom att ett större antal kommuner kontaktades via ansvarigt lantmäterikontor alternativt direkt via kommunen. Aktuella listor inkom på så sätt från ett 20-tal kommuner från Malmö i söder till Kiruna i norr.

1.6 Disposition

Nedan redovisas hur examensarbetet är uppdelat i kapitel:

Kapitel 1 – Inledning

Ett inledande kapitel som tar upp bakgrund, syfte, frågeställningar, metod, avgränsningar och felkällor.

Kapitel 2 – Lagstiftning

I detta kapitel återges berörda paragrafer i bland annat Fastighetsbildningslagen och Fastighetsbildningskungörelsen. Kapitlet innehåller även en redogörelse för hur paragraferna bör tolkas i enlighet med lagkommentarer, förarbeten och Lantmäteriets handbok.

Kapitel 3 – Undersökning

De svar som framkommit i respektive enkät redovisas med cirkeldiagram.

Kapitel 4 – Intervjuer

Kapitlet innehåller en sammanställning över de svar som framkommit vid de fördjupande frågorna vilka har ställts till förrättningslantmätare och god män.

Kapitel 5 – Analys och diskussion

I kapitlet analyseras resultatet utifrån vad som framförts i enkäter och intervjuer. Dessutom besvaras frågeställningarna.

Kapitel 6 – Slutsats

Kapitlet sammanfattar de slutsatser som examensarbetet resulterat i.

1.7 Felkällor

Enkätundersökningen omfattar samtliga förrättningslantmätare i Sverige, det vill säga anställda på både den statliga och den kommunala myndigheten. Då enkäten skickades ut till ansvarig chef på respektive kontor är det dessvärre svårt att avgöra hur många som verkligen har fått ta ställning till att medverka i studien.

Inom den statliga myndigheten finnas det omkring 940 förrättningslantmätare och uppskattningsvis är siffran för den kommunala verksamheten omkring 200.

Av dessa har 279 besvarat enkäten på ett korrekt sätt vilket ger en svarsfrekvens på drygt 24 procent. Samtidigt som detta är en låg siffra, måste det faktum att alla inte med säkerhet fått se enkäten beaktas.

Hänsyn måste även tas till att det i efterhand dessvärre har visat sig att det inte framgick tillräckligt tydligt att enkäten kunde besvaras av alla förrättningslantmätare, således även de utan erfarenhet från förrättningar med gode män. Av denna anledning har enkätsvar från ett okänt antal förrättningslantmätare gått förlorade. Samtidigt finns det även en misstanke om att de med egen erfarenhet av gode män i större grad tilltalats av att bidra till examensarbetet. Dessa två motiv måste följaktligen beaktas och därmed finns viss statistisk osäkerhet i undersökningen.

Slutligen har ett 20-tal enkäter tyvärr fått sorteras bort. Detta på grund av att dessa besvarats bristfälligt. Trots att riktlinjer för hur enkäten skulle besvaras medföljde, har vissa kontor valt att exempelvis svara gemensamt. Detta har för examensarbetet betytt att samband mellan de olika frågorna inte kunnat urskiljas och därav har de inte kunnat användas i rapporten.

2 Lagstiftning

Detta kapitel redogör för den lagstiftning som behandlar gode mäns medverkan i lantmåteriförrättningar.

2.1 Allmänt om 4 kap. 1-3 §§ Fastighetsbildningslagen

De tre inledande paragraferna i FBL:s fjärde kapitel beskriver användningen av gode män i lantmåteriförrättningar. Första paragrafen beskriver norm och undantag vad det gäller myndighetens konstellation, samt när och hur gode män kan kallas in till en förrättning. Andra paragrafen innehåller när och hur gode män utses samt vilken kunskap de ska ha. Den tredje och sista paragrafen beskriver på vilket sätt gode män ska kallas in.

2.1.1 FBL 4:1

1 § Vid fastighetsbildningsförrättning består lantmåterimyndigheten av en förrättningslantmätare. Dessutom skall två gode män ingå i myndigheten när förrättningslantmätaren finner att det behövs eller när sakägare begär det och oskäligt dröjsmål ej föränledes därav. I utförandet av tekniska göromål skall gode män aldrig delta. Har förrättningen betydande omfattning, får antalet gode män ökas, om det kan påskynda handläggningen. Flera än två gode män får dock icke samtidigt delta i handläggningen av samma fråga. Bestämmer att gode män skall medverka, rubbas icke därigenom vad som redan beslutats eller verkställts under förrättningen.

I första meningen nämns Lantmåterimyndigheten, ett begrepp som sedan 2008 bl.a. innebär att det statliga lantmåteriet numera är en gemensam myndighet.² I 38 av landets kommuner sköts fastighetsbildningen däremot av kommunala lantmåterikontor, vilka även de omfattas av definitionen *lantmåterimyndighet*.³ Paragrafen nämner att myndighetsbeslut normalt fattas av förrättningslantmätaren ensam. Om förrättningen dock kräver att gode män deltar i handläggningen, vilket främst blir aktuellt i stora och komplexa förrättningar, åligger det lantmätaren att kalla in gode män. Förrättningslantmätaren kan även kalla in gode män efter yrkande från sakägarna.⁴

Rätt att neka medverkan från gode män finns om handläggningstiden befaras öka alltför mycket eller i de fall då sakägarna begär gode män i sista stund. Avgörande för om sakägarna bedöms ha lämnat sitt yrkande i ett försent skede baseras bl.a. på om de anses haft sådan insikt i förrättningen att de haft gott om tid på sig att yrka tidigare.⁵

² SFS 2009:946

³ Lag (1995:1393) om kommunala lantmåterimyndigheter

⁴ Sjödin E. m.fl., (2011), sid. 59

⁵ LM:s Handbok FBL, kommentar till 4:1, sid. 243

I förarbetena har särskilt framhållits att gode män bör medverka i förrättningar där stor komplexitet föreligger. Om det är enskilda intressen som står mot varandra eller om det är enskilda mot det allmänna skall inte påverka.⁶ I förrättningar med särskilt stora meningsskiljaktigheter kan det även bli aktuellt att kalla in fler än två gode män. Dock får beslut aldrig fattas av en myndighet bestående av fler än tre personer.⁷

Huvudregeln är att gode män deltar i hela handläggningen, men att de inte kan påverka beslut som redan är avgjorda. Detta betyder att gode män kan kallas in närsomhelst under ett pågående ärende. Däremot finns det möjlighet för lantmätaren att bestämma i vilken omfattning gode män skall medverka och om de kallas in först efter yrkande från en sakägare sker bedömningen i samråd med denna. Vissa göromål, såsom den tekniska mätningen, skall inte i något avseende ingå i dess uppdrag. Även förberedelsearbeten sköts i första hand av förrättningslantmätaren ensam.⁸

2.1.1.1 Rättsfall

I ett avgörande från Hovrätten i västra Sverige, år 1994, fastställdes det huruvida förrättningslantmätaren hade fog att lämna sakägarens yrkade om gode män utan avseende.

Bakgrund: Sakägaren ansåg att gode män skulle utses i ärendet, varpå han yrkade på detta. Ansvarig förrättningslantmätare lämnade dock yrkandet utan åtgärd med hänvisning till att sakägarens rätt att yrka på myndighetens utökande inte är ovillkorlig. Förrättningslantmätaren ansåg att ett inkallande av gode män skulle föranleda oskäligt dröjsmål och att sakägaren, som haft gott om tid på sig att begära medverkan av gode män, framställt yrkandet utan att visa goda skäl för att ha dröjt med sin begäran.

Domskäl: Hovrättens uppgift blev att utreda om förrättningslantmätaren haft fog för att lämna yrkandet utan avseende. De började därför med att konstatera att sakägaren under handläggningen intagit en aktiv roll och att han därmed borde haft bra insikt i förrättningen. Då ärendet dessutom inkom till myndigheten redan år 1982 ansågs sakägaren således haft god tid på sig att framställa sitt yrkande om gode män.

Domslut: HovR fann därmed att förrättningslantmätaren haft skäl för att lämna sakägarens begäran utan avseende.⁹

⁶ Prop. 1969:128 s. 197

⁷ LM:s Handbok FBL, kommentar till 4:1, sid. 245

⁸ LM:s Handbok FBL, kommentar till 4:2, sid. 244

⁹ HovR för västra Sverige Ö 2272/93 (LMV 94:1)

2.1.2 FBL 4:2

2 § Gode män utses genom val av kommunfullmäktige. God man skall inom kommunen vara valbar till nämndeman i tingsrätt. God man skall ha erfarenhet i fråga om tätortsförhållanden eller vara kunnig i jordbruks- eller skogsbruksfrågor. God man utses för fyra år. Upphör god man att vara valbar, är uppdraget förfallet. Rättegångsbalkens bestämmelser om skyldighet att mottaga uppdrag som nämndeman och att kvarstå i uppdraget samt att efter avgång fortfarande tjänstgöra äger motsvarande tillämpning i fråga om god man. Länsstyrelsen bestämmer antalet gode män.

Gode män i lantmäteriförrättningar är utsedda av kommunfullmäktige för en mandatperiod, tillika fyra år. Detta betyder att de måste vara skrivna i den kommun som de skall företräda och vid en eventuell flytt utanför kommungränsen upphör uppdraget automatiskt att gälla.¹⁰ Dock har man i förarbetena resonerat sig fram till att en god man som under pågående tjänstgöring flyttar, skall slutföra sitt uppdrag.¹¹

2.1.2.1 Rättegångsbalkens bestämmelser

Bestämmelserna om gode män i lantmäteriförrättningar liknar de som gäller för nämndemän tjänstgörande i tingsrätten, se RB 4:6 och 4:9.¹² I paragraf 4:6 anges fem kriterier vilka innebär krav på att vara svensk medborgare och som nämnt, vid valet, vara folkbokförd i den aktuella kommunen. Som god man får man inte heller vara underårig¹³ eller, enligt Föräldrabalken, ha förvaltare. Dessutom krävs det att gode män har kunskap inom tätorts- eller jord- och skogsbruksfrågor. Detta beroende på att de inte är underordnade förrättningslantmätaren utan att deras förmåga att självständigt kunna resonera i den aktuella frågan är av stor betydelse.¹⁴

Vid tillfällen då myndigheten utökas till att bestå av tre personer, och oenighet råder bland de berörda, uppstår behov av beslutsregler. Dessa återfinns i FBL 4:17 och innebär att den så kallade majoritetsregeln gäller då två meningar står mot varandra. Om samtliga parter har olika åsikt i frågan väger förrättningslantmätarens talan högst. Är dock beslutet av ekonomisk karaktär, eller en annan mätbar fråga, gäller alltid den mening som avser den näst största mängden.¹⁵

I RB 4:3 3 st. beskrivs närmre att gode män förväntas ha ett gott omdöme kring samhällsperspektivet i stort. Rimligt är även att personen inte tidigare är dömd för något allvarligt lagbrott.¹⁶ Ur lämplighetssynpunkt är det även av stor vikt att gode män behärskar det språk som används samt att personen är i sådan fysisk form att ett besök på det aktuella området är genomförbart.¹⁷

¹⁰ Andersson S. i Karnov 1970, lagkommentar FBL 4:2

¹¹ Prop. 1969:128 s. 207

¹² LM:s Handbok FBL, kommentar till 4:2, sid. 246

¹³ Andersson S. i Karnov 1970, lagkommentar FBL 4:2

¹⁴ Thornefors C. i Karnov, lagkommentar RB 4:6

¹⁵ Ekbäck P (2012) *Fastighetsbildning och fastighetsbestämning*, sid. 81

¹⁶ Thornefors C. i Karnov, lagkommentar RB 4:6

¹⁷ Fitger P m.fl. i Zeteo, lagkommentar RB 4:6

I RB 4:6 och 4:9 regleras även de bestämmelser som berör nämndemäns uppdrag i form av valbarhets- och behörighetskrav. Dessa inkluderar en skyldighet att acceptera uppdrag, att kvarstå i dessa samt att även efter sin avgång fortsätta tjänstgöringen i påbörjade ärenden tills dess att ett slutligt avgörande är fattat¹⁸. Samtidigt är det dock inte att föredra att utse någon mot dess vilja. Yrkeskategorier som arbetar med att föra andra personers talan i rättsammanhang är inte valbara som nämndemän och därmed inte till god man i fastighetsbildningsärenden.¹⁹

2.1.3 FBL 4:3

3 § Skall gode män medverka, åligger det förrättningslantmätaren att kalla dem till förrättningen. Till tjänstgöring bör företrädesvis kallas gode män med behövlig ortskännedom och sakkunskap. Är god man av jäv hindrad att tjänstgöra eller uteblir han från sammanträde och kan annan god man ej utan tidsutdräkt infinna sig, får förrättningslantmätaren till tjänstgöring som god man kalla någon som är valbar till sådan befattning.

Det åligger förrättningslantmätaren att enligt paragrafens första mening utse samt kalla de gode män som enligt förrättningens karaktär anses lämpliga. Inga formkrav finns för hur kallelsen ska ske, men det ska ske smidigt vilket troligtvis betyder att den första kontakten tas via telefon.²⁰

Precis som nämns i kapitlets andra paragraf, skall gode män ha tillräcklig kunskap inom orten. Även god sakkunskap för att kunna göra en korrekt bedömning av ärendet är behövlig.²¹

Likt vad som föreskrivs i RB 4:10 har förrättningslantmätaren rätt att utan tidsfördröjning kalla en annan god man om den första fått plötsligt förhinder. Detta är en regel som inte kommit att ändrats sedan snart sextio år²², men i övrigt är det stora restriktioner kring att kalla en annan god man till tjänstgöring i ärendet. För att detta skall anses vara möjligt krävs att myndigheten gjort sitt yttersta för att få den utsedda gode mannen att inrätta sig. Enbart i de fall då detta misslyckas och LM dessutom inte kan råda över situationen, anses det vara befogat att kalla in en annan. Exempel på berättigade situationer är då den första finnes jävig, alternativt då personen inte anländer till ett sammanträde vilket förrättningslantmätaren kallat till i rätt tid.²³

¹⁸ Andersson S. i Karnov 1970, lagkommentar FBL 4:2

¹⁹ Thornefors C. i Karnov, lagkommentar RB 4:6

²⁰ LM:s Handbok FBL, kommentar till 4:2, sid. 248

²¹ Prop. 1969:128 B. 209

²² Andersson S. i Karnov 1970, lagkommentar FBL 4:3

²³ Prop. 1969:128 B. 207

2.2 Fastighetsbildningskungörelsen

Fastighetsbildningskungörelsen består av föreskrifter för att kunna tillämpa Fastighetsbildningslagen på ett korrekt sätt och lagrummen bör därför tolkas gemensamt. 2-5 §§ FBK är de paragrafer som behandlar gode män och är därför viktiga att beakta i detta examensarbete. I kungörelsen behandlas särskilt hur antalet gode män och deras sakkunskap bestäms samt hur kommunikationen mellan lantmåterikontoren, kommunen och Länsstyrelsen ska ske. Aktuella paragrafers lydelse gäller sedan år 1995.²⁴

Som ett första steg åligger det Länsstyrelsen att bestämma antalet gode män som skall finnas i kommunerna samt representationen mellan de olika kunskapsområdena – tätort respektive jord- och skogsbruk. Detta beslut ska sedan meddelas såväl kommunen som det berörda lantmåterikontoret. Därefter är det lantmåterimyndighetens uppgift att meddela kommunen att gode män skall utses av kommunfullmäktige.²⁵

Enligt FBK 4 och 5 §§ skall, efter att gode män utsetts av kommunfullmäktige, en förteckning omgående skickas till Länsstyrelsen samt till de myndigheter där gode män kan tjänstgöra, tillika Lantmåteriet alternativt det kommunala lantmåterikontoret. Förteckningen, som ska innehålla uppgifter såsom namn och kunskapsområde, ska följaktligen finnas tillgänglig på varje Lantmåterimyndighet.

2.3 Förordning (1985:781) om ersättning till gode män vid fastighetsbildningsförrättning m.m.

I en förordning, vilken trädde i kraft år 1985, finns detaljerade bestämmelser kring den ersättning som gode män erhåller vid tjänstgöring. Förordningens 1-5 §§ medger att gode män har rätt till ett arvode à 300 kronor per dag samt reseersättning och traktamente. Dessutom är de gode män som på grund av tjänstgöring vidkänns förlorad löneinkomst berättigade till ersättning i form av ett tilläggsbelopp. Totalt får arvodet dock inte överskrida 1000 kronor per dag.

Tilläggsbeloppet beräknas av Lantmåteriet med utgångspunkt från aktuell god mans uppskattade årsinkomst. Justering kan dock komma att ske om det i efterhand visar sig att detta belopp väsentligt ändrats. Efter att ansvarig förrättningslantmätare styrkt deltagandet utbetalas ersättningen av Lantmåteriet. I förordningen nämns även vikten av att hålla nere kostnaderna genom exempelvis samåkning.²⁶

²⁴ Hermansson M. i Karnov, lagkommentar FBK 2-5 §§

²⁵ FBK 2 och 3 §§

²⁶ SFS 1989:781

2.3.1 Ersättningens belopp

Den ersättning som utgår för uppdraget var från början densamma som för nämndemän tjänstgörande i tingsrätten. Efter en motion om *förbättrade ersättningar till nämndemän 2004*²⁷, kom summan dock att höjas till 500 kronor per dag.²⁸ Motivet till höjningen kom ifrån att ersättningen varit oförändrad sedan år 1989 och att det därför hävdades att det skett stora förändringar i samhället under dessa 15 år. Dessutom pekades att domstolarna numera hade den ekonomiska möjligheten som krävs för att höja beloppet och slutligen framhölls även att nämndemäns arbetsdagar i domstolen ofta kan jämföras med en åtta timmars arbetsdag. Samtidigt infördes även rätt till skälig ersättning för barntillsyn om så var befogat.²⁹

År 2013 lämnade riksdagen ännu en motion rörande nämndemäns ersättningsnivå. Denna gång lade man fokus på att den höga medelåldern, på omkring 60 år, bland nämndemän tros bero på den låga ersättningen. De 500 kronorna ansågs därmed alltför låg i förhållande till den insats som krävs.³⁰

Trots att nämndemäns arvode kommit att höjas samt att det i föl inkom ännu en motion i ämnet, kvarstår alltså gode mäns arvode på 300 kronor.³¹

²⁷ Johansson K., 2004, *Förbättrade ersättningar till nämndemän*, motion 2004/05:Ju346

²⁸ Larsson A., 2006, *Ändrade ersättningsvillkor för nämndemän och vissa andra uppdragstagare*

²⁹ Johansson K., 2004, *Förbättrade ersättningar till nämndemän*, motion 2004/05:Ju346

³⁰ Holm U., Mehmet K. och Maria F., 2013, *Ersättningen för nämndemän*, motion 2013/14:Ju307

³¹ SFS 1985:781, 2§

2.4 Proposition 1969:128

Propositionen lades fram för att visa på möjliga ändringar av den då gällande lagstiftningen beträffande fastighetsbildning i stort. Förslaget mynnade ut i den fastighetsbildningslag som år 1972 trädde i kraft och som än idag är aktuell. Syftet med propositionen var att handläggningen av fastighetsbildningsfrågor skulle förenklas och genom det även effektiviseras. Dock var det fortfarande av stor vikt att fastighetsindelningen skulle hålla hög klass samt vara rationell. En enhetlig lagstiftning för såväl tätort som landsbygd var dessutom efterfrågad.³²

2.4.1 Historik

Gode män omnämns vid ett flertal tillfällen i propositionen, varpå den är en bra grund för att lättare tolka vad lagstiftaren efterfrågade. Vid tidpunkten för propositionens framtagande var den gällande lagstiftningen berörande myndighetens konstellation reglerad i JDL och FBL. Enligt båda lagrummen fanns det möjlighet för gode män att biträda förrättningslantmätaren i dennes arbete. Enligt kommittén hade det dåvarande systemet där myndigheten företräts av en förrättningslantmätare, och vid behov två gode män, ditintills fungerat utan anmärkning och därmed fann kommittén inte någon anledning till att ändra dessa bestämmelser. I propositionen uttalade sig därför kommittén kring vikten av att även fortsättningsvis låta gode män tjänstgöra i ärenden där detta ansågs befogat. På så sätt skulle handläggningen även anpassas efter i ärendet rådande förhållanden.³³

Den hittills största förändringen, rörande gode mäns medverkan i lantmäteriförrättningar, skedde istället i samband med den lagändring som trädde i kraft år 1951. Dessförinnan skulle gode män, enligt JDL kap. 2 och 3, alltid medverka i förrättningar som inkluderade tillstånd om skifte, gränsbestämning samt värderingsfrågor³⁴, men med ändringen följde att gode män inte längre var en obligatorisk del i något ärende. Den främsta anledningen till att dessa väsentliga ändringar kom att ske, baserades på en önskan om att förenkla handläggningen och genom det även sänka förrättningskostnaderna.³⁵

2.4.2 Propositionens framtagande

I samband med propositionens framtagande eftersträvades ytterligare sänkta förrättningskostnader. Då reaktionerna efter den betydande lagändringen år 1951 dessutom varit positiva, var det aldrig aktuellt att diskutera frågan om ett återinförande av obligatorisk närvaro. Kommittén poängterade däremot betydelsen av att gode män kallas in till tjänstgöring i förrättningar av stort allmänt intresse samt då betydande enskilda intressen står mot varandra³⁶. De framhöll dessutom att det även i

³² Prop. 1969:128

³³ Prop. 1969:128 del B s 40

³⁴ Prop. 1969:128 del B s. 196

³⁵ Prop. 1969:128 del B s. 197

³⁶ Prop. 1969:128 del B s. 197

fortsättningen bör åligga förrättningslantmätaren att bedöma huruvida det är önskvärt att utöka myndigheten eller inte.³⁷

I propositionen uttrycktes vidare att det i den kommande lagstiftningen bör förtydligas att gode män inte är underordnade förrättningslantmätaren, utan att de alla tre har en självständig position inom förrättningen. Förrättningslantmätaren skall dock fortfarande agera som den ledande personen vid exempelvis sammanträden. Det framhölls även att gode män inte i något hänseende skall medverka i åtgärder av teknisk art samt att omfattningen av deras medverkan bör bestämmas från fall till fall.³⁸

2.4.3 Kostnad för gode män

Som svar på kommitténs åsikter önskade *Skogsindustriernas samarbetsutskott* understryka värdet av att gode män regelbundet medverkar i förrättningar som är att ses som större betydelse. Även *Lantmäteristyrelsen* instämde i det ovan sagda och fortsatte genom att påpeka att kostnaderna för gode mäns medverkan inte i något hänseende bör tilläggas förrättningskostnaderna, utan istället åläggas det allmänna. Anledningen till detta ansågs vara att dess tjänstgöring bör ses ur ett samhällsnyttigt perspektiv och att det därmed är orimligt att den enskildes ekonomiska situation skall vara den avgörande faktorn. Förslag om att gode mäns arvode i framtiden inte borde ingå i den totala förrättningskostnaden och därmed inte bekostas av sakägarna själva, kom även från kommittén³⁹, ett resonemang som dessutom delades av *departementschefen*⁴⁰.

Kommittén önskade även lyfta fram att om kostnaden istället läggs på det allmänna kan det resultera i att förrättningslantmätaren oftare väljer att kalla in gode män på eget initiativ. Samtidigt såg dock kommittén en problematik med att sakägarna i den dåvarande lagstiftningen hade rätt att ovillkorligen yrka på gode mäns medverkan, något som skulle kunna användas för att fördröja handläggningen. Av den anledningen efterfrågades i den nya lagstiftningen en inskränkning berörande oskäligt dröjsmål⁴¹.

2.4.4 Kunskapsområden

Kommittén påpekade att det i ett modernare samhälle, där tätortsfrågorna får en allt större betydelse för fastighetsbildningen, vore önskvärt om den berörda paragrafen beträffande kunskapskrav inom lanthushållning ersattes med att gode män skall ha kunskap i tätortsfrågor. De menade vidare att det annars finns risk för att förrättningslantmäternas tvingas handlägga även de mest komplexa ärenden inom tätorten ensamma. Dock såg kommittén en viss svårighet med att finna denna sakkunskap inom varje kommun och då särskilt i de delar av landet där

³⁷ Prop. 1969:128 del B s. 198

³⁸ Prop. 1969:128 del B s. 198

³⁹ Prop. 1969:128 del B s. s.94

⁴⁰ Prop. 1969:128 del B s. 97

⁴¹ Prop. 1969:128 del B s. 197

landsbygdskaraktären är som mest utpräglad. Av den anledningen valde kommittén att sätta ett minimumantal till endast två gode män med tätortskunskap. Emellertid framhölls samtidigt att detta resonemang bör anpassas efter kommunens karaktär och invånarnas kännedom.⁴²

Kommittén ansåg det även vara av stor vikt att det inom varje kommun, där landskapet så kräver, finns gode män med kunskap inom skogsbruk. Kommittén finner dessutom det vara nödvändigt att gode män är bosatta i den kommun som de företräder, ett resonemang som grundas i det krav som ställs på nämndemän.⁴³

Lantmäteristyrelsen och *departementschefen* menar istället att det väsentligaste är att de gode män som kommunfullmäktige utser har kunskap inom just den specifika kommunen. Vad det gäller lantbrukskunskap anser dem det vara av stor vikt att de har god insikt i skogsbruket och de problem som följer med detta. Därmed anses fördelningen mellan de två kunskapsområdena fritt kunna bestämmas med hänsyn till kommunens särskilda struktur.⁴⁴

2.4.5 Antal gode män per kommun

I den då gällande JDL angavs ett maximalt antal gode män per kommun, något som dock kunde komma att justeras efter beslut hos länsstyrelsen. I propositionen framgår det att kommittén värdesätter detta resonemang vilket grundar sig på att gode män frekvent måste tjänstgöra för att få tillräcklig kunskap och erfarenhet kring lantmåteriverksamheten. Dessutom anser dem det vara önskvärt att i lagen reglera att det i varje kommun skall finnas minst fyra gode män, varav två med kunskap om tätortsförhållanden.⁴⁵

2.4.6 Kallelse

Kommittén anser att det även fortsättningsvis ska åligga förrättningslantmätaren att välja gode män, som anses lämpliga för förrättningen, samt att kalla dem. Denna kallelse bör enligt kommittén ske senast två veckor innan sammanträde. Det är med andra ord fritt för lantmätaren att utse gode män, men kommittén menar att de som är bosatta närmst den aktuella fastigheten bör prioriteras. Genom att de som bor i närheten i först hand väljs, medför det i många fall att gode män med ortskännedom automatiskt kontaktas. Dessutom anser kommittén att det är av största vikt att kostnadssynpunkten beaktas.⁴⁶

Departementschefen ställer sig tveksam till att de gode män som medför den lägsta kostnaden skall prioriteras. Däremot anser han att kravet på ortskännedom indirekt medför att kostnadsaspekten inkluderas.⁴⁷

⁴² Prop. 1969:128 del B s. 204

⁴³ Prop. 1969:128 del B s. 205

⁴⁴ Prop. 1969:128 del B s. 206

⁴⁵ Prop. 1969:128 del B s. 205

⁴⁶ Prop. 1969:128 del B s. 207

⁴⁷ Prop. 1969:128 del B s. 209

2.4.7 Ersättning till gode män

Kommittén uttrycker vikten av att förrättningslantmätaren till det närmsta inte skall kunna komma att ändra sitt val av gode män under ett pågående ärende. Vidare menar de att byte endast skall få ske när den som tjänstgör visar sig vara jävig eller vid annat plötsligt oförutsett förhinder. Då möjligheten att, utan större tidsfördröjning, ersätta en god man som fått förhinder är begränsad, är det ännu ett skäl till att förrättningslantmätaren skall göra allt i sin makt för att den först utvalda skall infinna sig.⁴⁸

2.4.8 Ämbetsansvar

Kommitténs förslag innefattar att ett ämbetsansvar för gode män borde införas. Anledningen är att förfarandet i en lantmäteriförrättning påminner om det som sker i domstol. Även *departementschefen* instämmer i det ovan sagda, men kompletterar med att ämbetsansvar regleras i Brottsbalken och att det därmed inte finns någon anledning till att införa en särskilt mening om detta i den nya lagen. Vidare anser han att det ingår i gode mäns åtaganden att infinna sig på rätt plats och i rätt tid. Om detta åtagande inte sköts kan ansvarspåföljd bli aktuellt.⁴⁹

⁴⁸ Prop. 1969:128 del B s. 207

⁴⁹ Prop 169:128 del B s. 209-210

3 Undersökning

Med cirkeldiagram redovisas i detta kapitel de svar som genom enkäter med förrättningslantmätare och gode män framkommit.

3.1 Enkät till förrättningslantmätare

3.1.1 Utformning av enkät

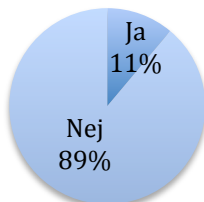
Enkäten formulerades på ett sådant sätt att den skulle gå snabbt att besvara. Den innehöll sammanlagt tolv frågor, alla med svarsalternativ. Fyra av frågorna kompletterades med kommentarsfält där detta ansågs nödvändigt. Slutligen fick de som själva handlagt en förrättning med gode män ange kontaktuppgifter för vidare kontakt under arbetets gång.

För att kunna besvara examensarbetets frågeställningar eftersträvades en viss mängd data samt kvalitet på densamma. Av denna anledning lades stor vikt på hur frågorna skulle formuleras samt i vilken ordning de ställdes. En instruktion kring hur enkäten smidigt besvarades var bifogad. I efterhand har det dock visat sig att det även borde ha framgått tydligare att enkäten var utformad på ett sådant sätt att alla kunde besvara den. Detta oberoende av tidigare erfarenhet.

3.1.2 Studiens omfattning

Enkäten skickades per mail ut till ansvariga chefer på respektive kontor. Förhoppningen var att de skulle vidarebefordra enkäterna till samtliga förrättningslantmätare i Sverige. Då användning av gode män är sällan förekommande ansågs det särskilt viktigt att få ut enkäten till ett stort antal. Efter att halva svarsfristen passerat skickades en påminnelse via mail ut till ansvariga chefer. Detta för att öka antalet enkätsvar vilka ditintills upplevdes som få. Sammanlagt ligger 279 enkäter till grund för den sammanställning som följer nedan.

Genom enkäterna framgår det att 31 av de svarande förrättningslantmäterna handlagt en förrättning med gode män, vilket är detsamma som elva procent. Dessa 31 ingår även i de 143 stycken som känner till en förrättning med gode män. Resterande 136 känner således inte till någon förrättning med tjänstgörande gode män. Se figur 1.

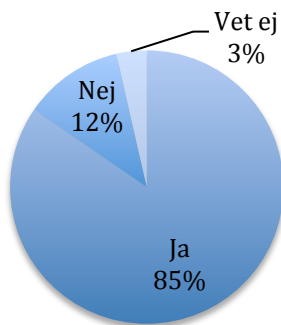

Figur 1: Antal förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode män

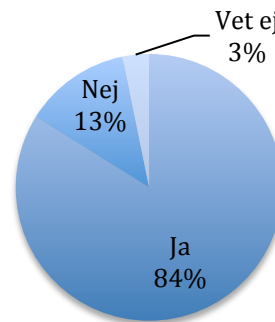
3.1.3 Frågor

Kan du tänka dig att kalla in gode män i en framtida förrättning?

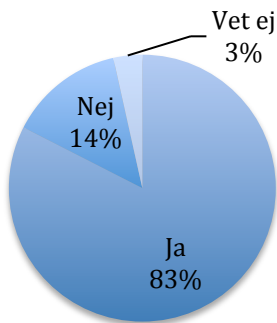
Denna fråga kan ses som grunden till examensarbetet och redogör för den inställning som förrättningslantmäterna har kring gode mäns medverkan. I figur 3-5 redovisas skillnader i synsätt mellan de som själva handlagt en förrättning med gode män, de som känner till en sådan förrättning samt de som inte har någon erfarenhet alls. Observera att även de som handlagt en förrättning ingår i den kategori som känner till en förrättning. Att känna till en förrättning innebär i de flesta fall att en kollega handlagt ett ärende med gode män.

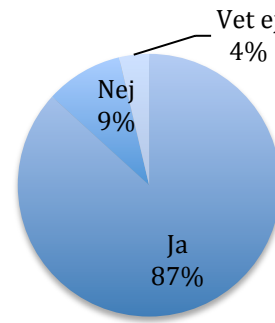
Figur 2: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 3: Förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode män

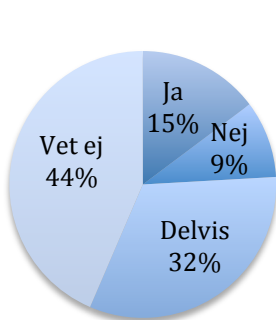
Figur 4: Förrättningslantmätare som känner till en förrättning med gode män

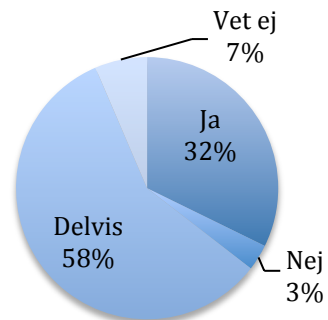
Figur 5: Förrättningslantmätare som inte känner till någon förrättning med gode män

Litar du på den kunskap som gode män besitter?

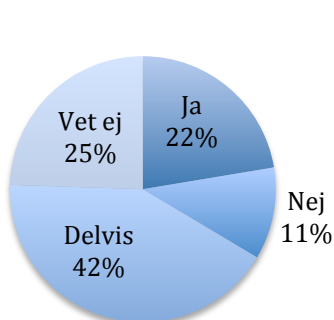
Frågan syftar till att klargöra om gode mäns kunskapsnivå kan vara en bidragande orsak till varför de kallas in såpass sällan. Se figur 6-9. Av naturliga skäl har de utan erfarenhet av gode män svårare att besvara frågan. En redogörelse över hur de som kan tänka sig att kalla in gode män, respektive de som motsätter sig detta, ser på kunskapsnivån framgår av figur 31 och 32.

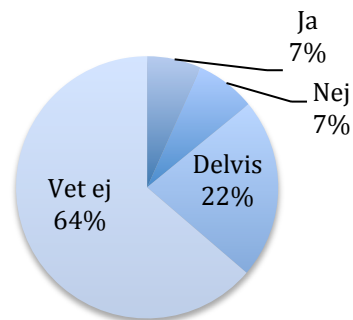
Figur 6: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 7: Förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode

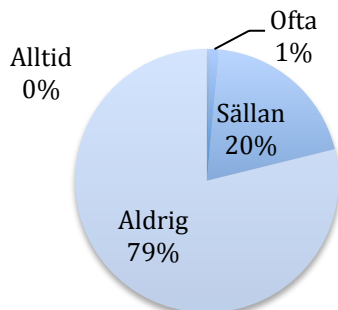
Figur 8: Förrättningslantmätare som känner till en förrättning med gode män

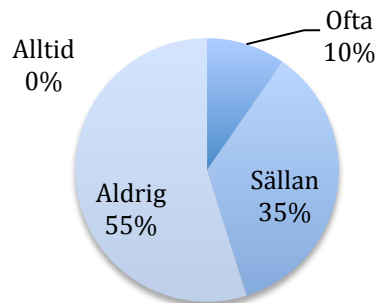
Figur 9: Förrättningslantmätare som inte känner till någon förrättning med gode män

Hur ofta informerar du sakägarna om möjligheten till gode män?

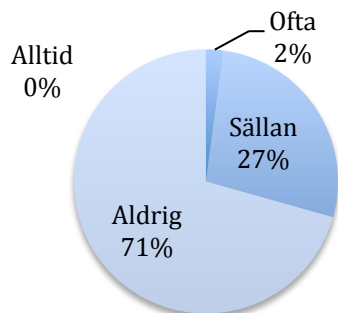
Gode män kan kallas in till tjänstgöring efter initiativ från förrättningslantmätaren eller genom yrkande från sakägarna. Av denna anledning är det av intresse att undersöka hur ofta lantmäterna informerar sakägarna om denna möjlighet. Se figur 10-13. Samtidigt är det viktigt att poängtera att de flesta förrättningar är av sådan karaktär att gode män inte anses befogat. Av den anledningen finns det inte heller något motiv för att informera i de situationerna. En redogörelse över hur de som kan tänka sig att kalla in gode män, respektive de som motsätter sig detta, ser på att informera sakägarna framgår av figur 33 och 34.

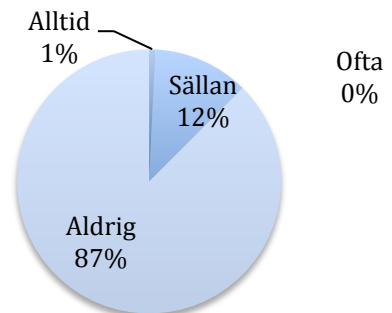
Figur 10: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 11: Förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode män

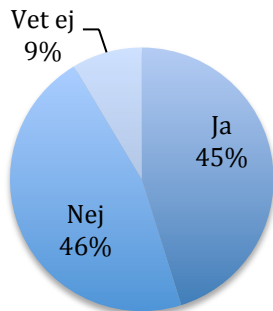
Figur 12: Förrättningslantmätare som känner till en förrättning med gode män

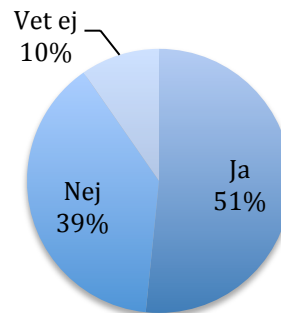
Figur 13: Förrättningslantmätare som inte känner till någon förrättning med gode män

Tror du att ökad information skulle leda till ett mer frekvent användande av gode män?

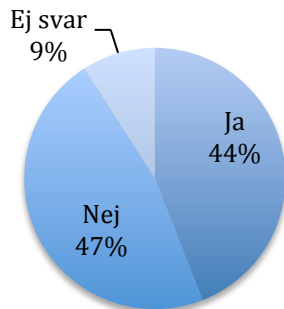
Frågan ställdes som en följdfråga och svar önskades kring hur förrättningslantmätnarna ställer sig till om bristande information kan vara orsaken till att gode män används såpass sällan. Se figur 14-17.

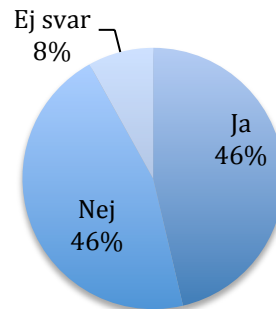
Figur 14: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 15: Förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode män

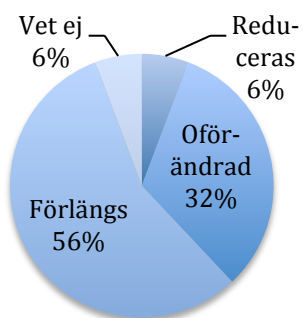
Figur 16: Förrättningslantmätare som känner till en förrättning med gode män

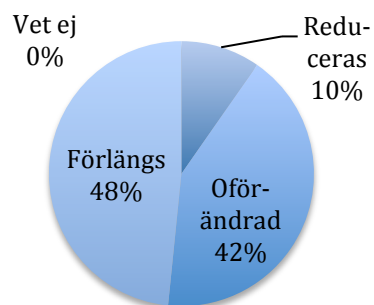
Figur 17: Förrättningslantmätare som inte känner till någon förrättning med gode män

Hur tror du att handläggningstiden påverkas av gode mäns medverkan?

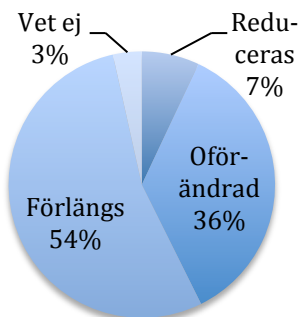
Denna fråga ställdes för att skapa en uppfattning kring hur landets förrättningslantmätare anser att handläggningstiden påverkas. Av särskilt intresse var ifall några av de tidskrävande extramomenten i början kan komma att kompenseras genom en smidigare handläggning i slutskedet. Se figur 18-21. En redogörelse över hur de som kan tänka sig att kalla in gode män, respektive de som motsätter sig detta, ser på handläggningstidens eventuella påverkan framgår av figur 36 och 37.

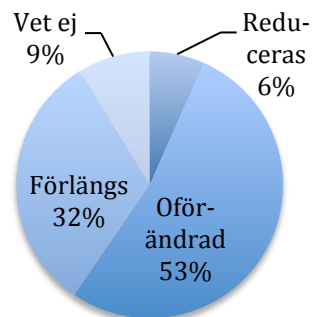
Figur 18: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 19: Förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode män

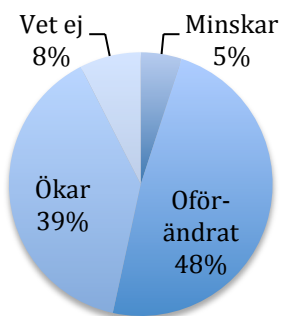
Figur 20: Förrättningslantmätare som känner till en förrättning med gode män

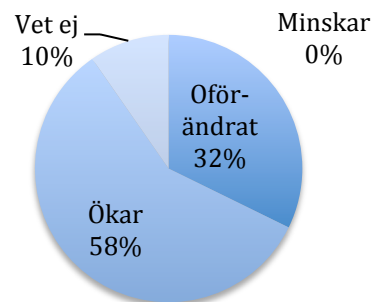
Figur 21: Förrättningslantmätare som inte känner till någon förrättning med gode män

Hur tror du att sakägarnas förtroende påverkas av gode mäns medverkan?

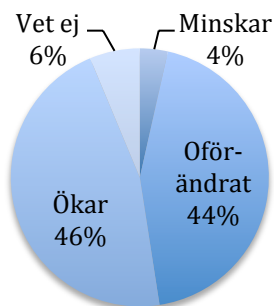
Denna fråga ställdes för att kunna studera hur sakägarnas förtroende för myndigheten i stort, och då särskilt förrättningen, tros påverkas av att gode män tjänstgör. En redogörelse över hur de som kan tänka sig att kalla in gode män, respektive de som motsätter sig detta, anser att sakägarnas förtroende kan komma att påverkas framgår av figur 38 och 39.

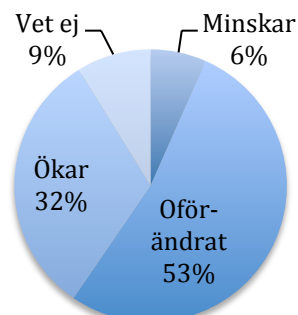
Figur 22: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 23: Förrättningslantmätare som själva handlagt en förrättning med gode män

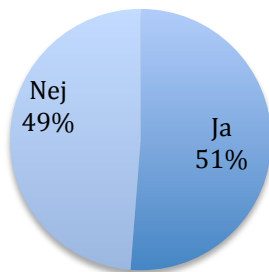
Figur 24: Förrättningslantmätare som känner till en förrättning med gode män

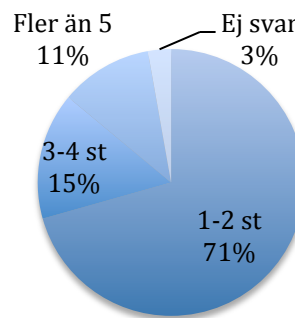
Figur 25: Förrättningslantmätare som inte känner till någon förrättning med gode män

Känner du till en förrättning i vilken gode män medverkat? Om ja; hur många, när och vilken typ av förrättning berördes?

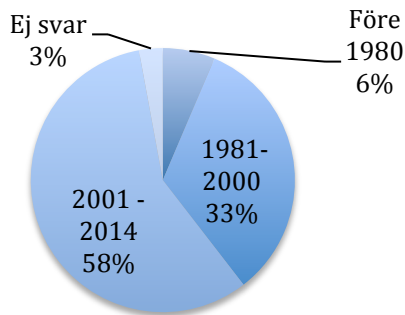
Dessa frågor syftar till att utreda hur vanligt det är att förrättningslantmätarna har varit i kontakt med ett ärende där gode män medverkat. Dessutom önskades svar på hur många samt under vilken tidsperiod. Det sista för att om möjligt ta reda på om användningen kommit att ändrats över tiden. Slutligen ansågs det även vara av intresse att inom rapporten studera i vilken typ av förrättning som gode män vanligtvis har kallats in. Se figur 26-29.

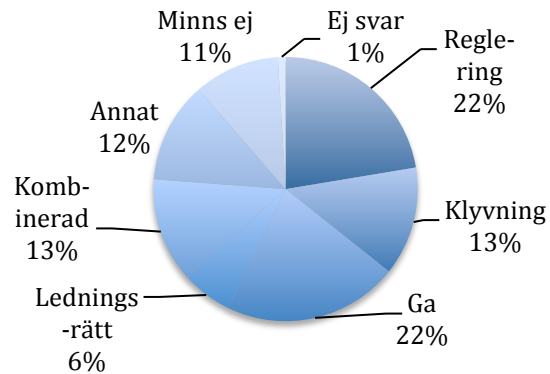
Figur 26: Samtliga svarande förrättningslantmätare

Figur 27: Redogörelse över antalet förrättningar

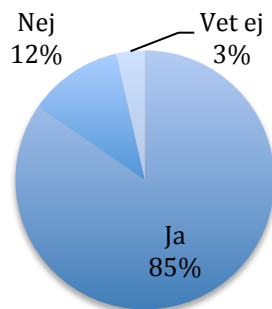
Figur 28: Redogörelse över när förrättningen handlades

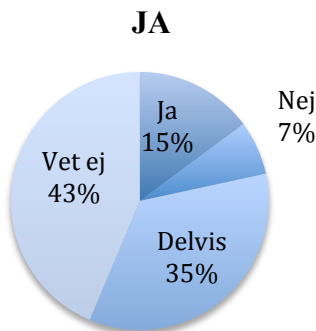
Figur 29: Redogörelse över vilken typ av förrättning som berördes

Hur resonerar de som kan, respektive de som inte kan, tänka sig att kalla in gode män i en framtida förrättning?

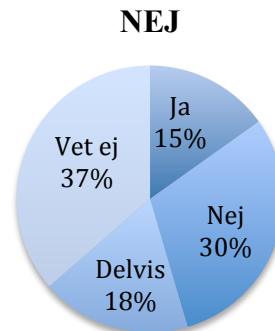
Nedan följer en sammanställning kring det resultat som går att utläsa ifrån enkätens fråga 5-7b. Fråga 6a är dock inte inkluderad. Samband och skillnader mellan de som kan tänka sig att kalla in gode män, respektive de som motsätter sig detta, presenteras i respektive spalt. Resultatet nedan behandlar samtliga svarande. Se figur 30-39.

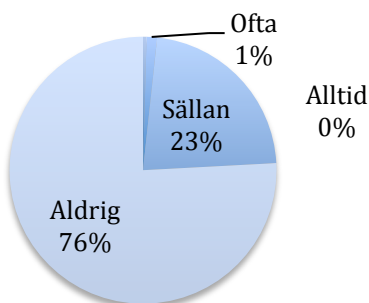
Figur 30: Redogörelse över hur många som kan tänka sig att kalla in gode män i en framtida förrättning

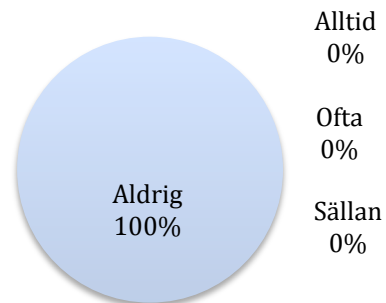
Figur 31: Redogörelse över hur landets FLM litrar på gode mäns kunskap

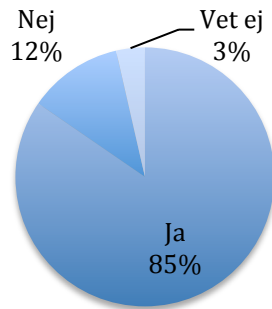
Figur 32: Redogörelse över hur landets FLM litrar på gode mäns kunskap

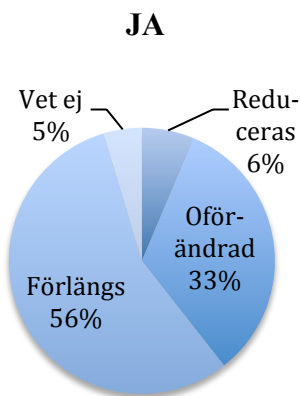
Figur 33: Redogörelse över hur ofta landets FLM informerar sakägarna om möjligheten till gode män

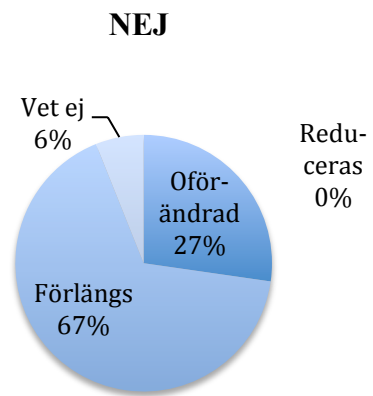
Figur 34: Redogörelse över hur ofta landets FLM informerar sakägarna om möjligheten till gode män

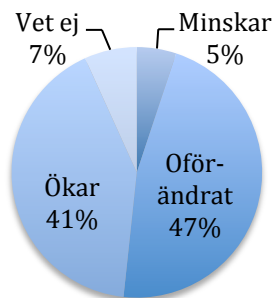
Figur 35: Redogörelse över hur många som kan tänka sig att kalla in gode män i framtida förrättning

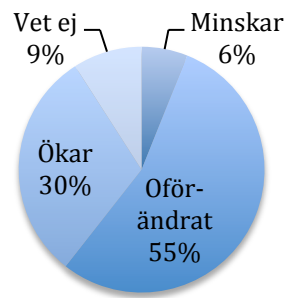
Figur 36: Redogörelse över hur handläggningstiden sannolikt påverkas av gode mäns medverkan

Figur 37: Redogörelse över hur handläggningstiden sannolikt påverkas av gode mäns medverkan

Figur 38: Redogörelse över hur sakägarnas förtroende sannolikt påverkas av gode mäns medverkan

Figur 39: Redogörelse över hur sakägarnas förtroende sannolikt påverkas av gode mäns medverkan

3.2 Enkät till gode män

3.2.1 Utformning av enkät

Även enkäten till gode män formulerades på ett sådant sätt att den skulle gå snabbt att besvara. Den innehöll sammanlagt 14 frågor, där endast en var en frisvarsfråga. Tre av frågorna med svarsalternativ kompletterades med kommentarsfält, då detta ansågs nödvändigt. Slutligen fick de som medverkat i en förrättning ange kontaktuppgifter för vidare kontakt under arbetets gång.

För att kunna besvara examensarbetets frågeställningar eftersträvades en viss mängd data samt kvalitet på densamma. Av denna anledning lades stor vikt på hur dessa frågor formulerades samt i vilken ordning de ställdes. En instruktion kring hur enkäten önskades få återsänd var bifogad.

3.2.2 Studiens omfattning

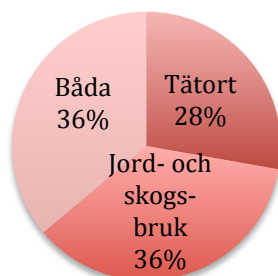
Enkäten skickades per mail ut till gode män i ett 20-tal slumpvis utvalda kommuner. För att få ett bra underlag för det fortsatta arbetet var det önskvärt att få in ett stort antal svar inom den utsatta svarsfristen.

De flesta svar inkom först efter påminnelse via telefon vilket även innebar att vissa svar inkom i samband med detta samtal. Detta medan andra valde att svara via mail eller post. Totalt inkom 36 enkäter vilka ligger till grund för den sammanställning som följer nedan.

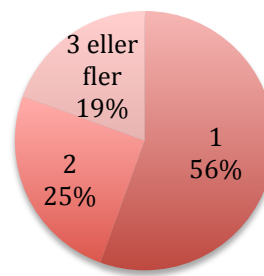
3.2.3 Frågor

Inom vilket område är du vald som god man och i hur många mandatperioder har du varit invald?

Frågorna ställdes för att få en bättre uppfattning kring hur kunskapsområdena är representerade samt om det är vanligt att man sitter kvar på sin post under flera mandatperioder. Observera att för svarsalternativet *båda* även ingår de som företräder en kommun där ingen uppdelning mellan de två kunskapsområdena finns. Se figur 40 och 41.

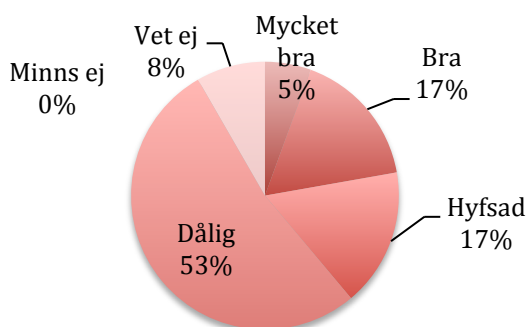
Figur 40: Redogörelse över gode mäns kunskapsområde

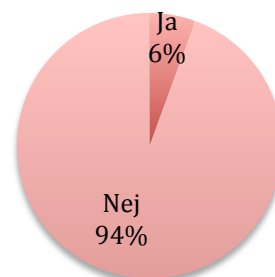
Figur 41: Redogörelse över hur många mandatperioder de varit invalda som gode män

När du blev invald hur god kunskap hade du då om uppdragets innebörd?

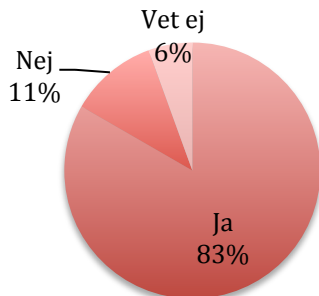
Denna fråga ställdes i första hand för att kunna jämföra med den liknande fråga som ställdes till förrättningslantmäterna. Även följdfrågor kring om gode män har fått mer information från lantmäterimyndigheten efter tillträddandet samt om mer information är önskvärt redogörs nedan. Se figur 42-45.

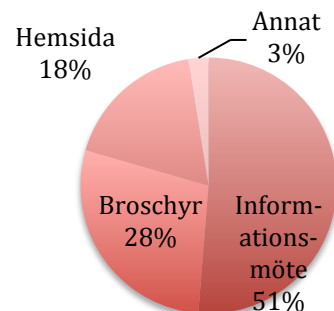
Figur 42: Redogörelse över hur bra kunskap gode män hade om uppdraget då de blev invalda

Figur 43: Redogörelse över om gode män fått mer information från Lantmäteriet

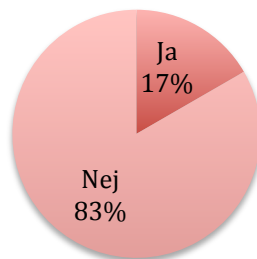
Figur 44: Redogörelse över om gode män önskar mer information från Lantmäteriet

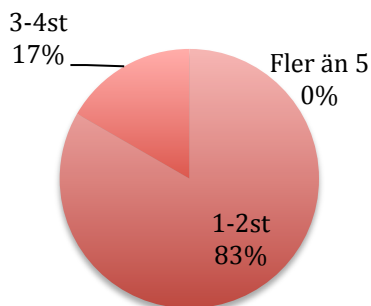
Figur 45: Redogörelse över på vilket sätt informationen önskas

Har du varit inkallad till tjänstgöring i en förrättning? Om ja; hur många och när var detta?

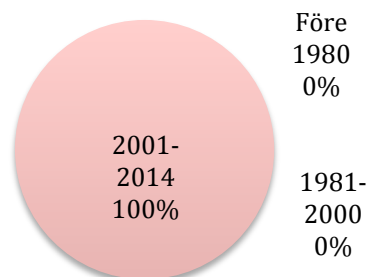
Precis som i den frågan där förrättningslantmäterna fick svara på om de kände till ett ärende i vilket gode män medverkat, var även detta en viktig fråga. Dessutom önskades svar på hur många gånger de tjänstgjort samt under vilken tidsperiod. Det sista för att om möjligt ta reda på om användningen kommit att ändras över tiden. Dock måste man se till det faktum att hur länge de varit invalda även påverkar när de kan ha tjänstgjort. Se figur 46-48.

Figur 46: Redogörelse över hur många som varit inkallade till en förrättning

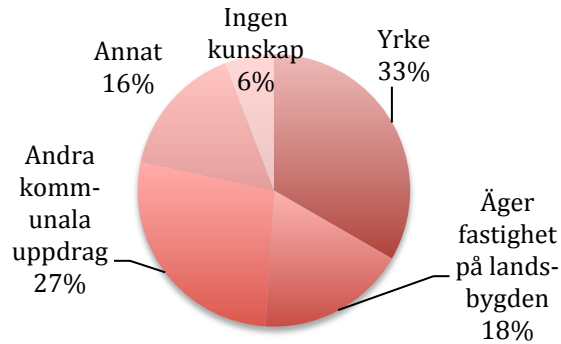
Figur 47: Redogörelse över hur många förrättningar gode män varit inkallade till

Figur 48: Redogörelse över vilken tidsperiod gode män varit inkallade till tjänstgöring

Vad har du för bakgrund inom tätortsfrågor alternativt jord- och skogsbruksfrågor?

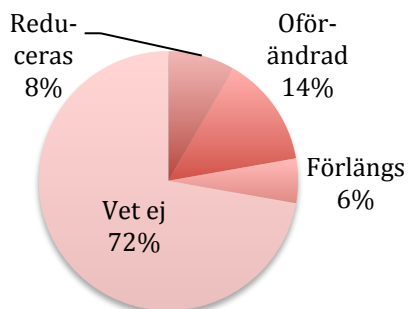
Denna fråga ställdes som en frisvarsfråga och svaren har efteråt sorterats in i olika kategorier. Syftet var att utreda om deras bakgrund ser ut att ha haft stor inverkan på vilka som är invalda som gode män. Se figur 49.

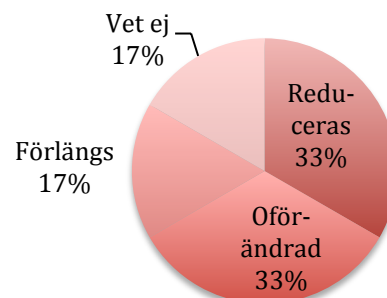
Figur 49: Redogörelse över vilken bakgrund gode män har för sitt uppdrag

Hur tror du att handläggningstiden påverkas av gode mäns medverkan?

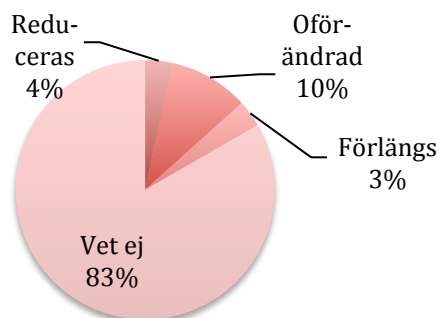
Denna fråga ställdes för att skapa en uppfattning kring hur gode män anser att handläggningstiden påverkas genom dess medverkan. Av särskilt intresse var ifall några av de tidskrävande extramomenten i början kan komma att kompenseras genom en smidigare handläggning i slutskedet. Se figur 50-52.

Figur 50: Redogörelse över samtliga

Figur 51: Redogörelse över de som tjänstgjort

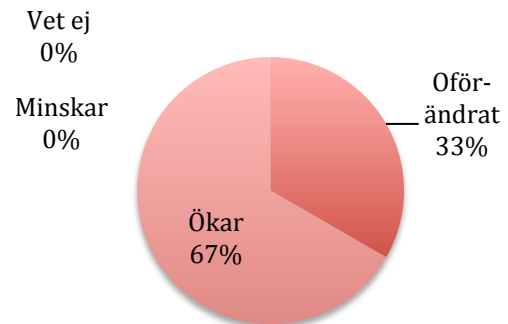
Figur 52: Redogörelse över de som inte tjänstgjort

Hur tror du att sakägarnas förtroende påverkas av gode mäns medverkan?

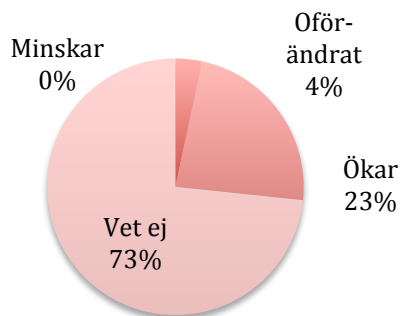
Denna fråga ställdes för att få deras synvinkel på hur sakägarnas förtroende för myndigheten i stort, och då särskilt förrättningen, tros påverkas genom deras tjänstgöring. Se figur 53-55.

Figur 53: Redogörelse över samtliga

Figur 54: Redogörelse över de som tjänstgjort

Figur 55: Redogörelse över de som inte tjänstgjort

4 Fördjupade frågor

Kapitlet redogör för de svar som framkommit vid de fördjupande frågorna vilka har ställts till både förrättningslantmätare och gode män.

4.1 Förrättningslantmätare

Inom den enkät som skickades till förrättningslantmätare i början av mars fanns det möjlighet, för de som själva handlagt en förrättning med gode män, att ange kontaktuppgifter. Detta för vidare kontakt under examensarbetes fortskridande. Ett 30-tal förrättningslantmätare angav detta och de kontaktades via e-post för ett antal fördjupande frågor kring de aktuella förrättningarna. Svar inkom från omkring en tredjedel och de flesta valde ett svar via en telefonintervju. I samband med denna kunde även följdfrågor anpassade efter varje individ ställas samt övrig diskussion kring användning av gode män ske. Nedan följer en sammanställning över vad som framkommit genom dessa frågor.

4.1.1 Allmänt om förrättningarna

Samtliga svarar att gode män kallades in för att förrättningen innebar komplicerade kontroversiella frågor med starka meningsskiljaktigheter sakägarna emellan. En av förrättningslantmäternas svarar att han alltid använder gode män vid tvist och även vid de fall då det inte finns tydliga riktlinjer från lagstiftaren. Med andra ord när det är rörigt och man önskar klarlägga en paragraf.

De fördjupande frågorna visar att det är precis lika vanligt att gode män kallas in efter initiativ från förrättningslantmätaren, som att sakägarna begär det. En nämner att ett yrkandet som kom precis innan ett beslutssammanträde troligtvis lades fram för att förhålla beslutet, något som även verkar vara fallet i två andra ärenden. En annan förrättningslantmätare nämner att det nog är vanligare att gode män kallas in från sakägare, medan en mycket erfaren förrättningslantmätare säger att så nästan aldrig är fallet. Detta eftersom att sakägarna i de flesta fall saknar sådan kunskap.

4.1.2 Kallelse av gode män

Nästkommade frågor berörde hur den första kontakten med gode männen togs. I stora drag verkar rutinerna på de aktuella kontoren fungera utan anmärkning vilket innebär att där finns en förteckning med namn och kontaktuppgifter till de som är förtroendevalda inom kommunen. Vissa har dock nämnt att de själva har fått kontakta kommunen och där, genom stadssekreteraren eller en kommunjurist, sökt rätt på en lista. I vissa fall har lantmätaren fått leta upp respektives telefonnummer på Internet, ett moment som förstås tar tid. Någon nämner även att anledningen till att det gick såpass smidigt var för att jobbet med att leta rätt på en aktuell förteckning redan var gjort av en kollega. Detta medan en annan fick ”jaga runt” efter uppgifterna själv.

Överlag verkar de gode män som kontaktats av Lantmäteriet ha varit medvetna om att de är valda som gode män. Dock blev vissa väldigt förvånade över att bli inkallade,

men de tyckte samtidigt att det skulle bli spännande. Flera förrättningslantmätare nämner att det känns oroväckande att man i vissa kommuner eller partier fört på någon en post som de inte informerats om.

4.1.3 Val av gode män

Gode männen ska på förteckningen vara uppdelade efter kunskapsområde; tätort respektive jord- och skogsbruk. Dessutom bör partitillhörighet anges.

Hur förrättningslantmätarna valt att utse vilka gode män som i första hand skall kontaktas skiljer sig åt. Svaren visar att de som har mer erfarenhet av gode män i större utsträckning har haft en tanke bakom sitt val.

De som bara har handlagt en förrättning med gode män valde oftare att ringa dem i turordning enligt förteckningen. Detta innebar att de som var intresserade och lediga blev inkallade. Vissa förrättningslantmätare har dock utsett gode män beroende på deras kunskapsområde, kön och även beroende på om det finns gode män som tidigare tjänstgjort inom myndigheten med bra vitsord. Den information som gick att utläsa från förteckningen har även legat till grund. Partitillhörighet har angetts på alla, medan vissa även har angett ålder, telefonnummer och adress.

De som handlagt ett flertal förrättningar med gode män har även tittat på åldersstrukturen samt var i kommunen de är bosatta. Det sistnämnda för att undvika att de är bekanta med sakägarna. Detta då jävsreglerna är desamma för gode män som för förrättningslantmätare och domare. Det handlar främst om delikatessjäv, det vill säga jäv i form av att gode männen inte kan förväntas ha en helt objektiv syn på frågan. Det är alltid svårt att veta vart gränsen för intressegemenskap skall dras, särskilt då det handlar om kommunvalda politiker. Ibland kan det även handla om politiska beslut som bidragit till en tvångsvis lantmäteriförrättning. En politiker kan även ha varit delaktig vid framtagandet av den detaljplan som berörs i ärendet och av den anledningen är det bättre att inte låta honom tjänstgöra i förrättningen.

I FBL 4:3 anges att en god man ska ha behövlig ortskunskap och då Rättegångsbalken är gällande blir denna kunskap synonym med att han ska vara folkbordförd inom kommunen. Bland de tillfrågade råder det dock delade meningar kring detta. En erfaren förrättningslantmätare berättar att det är lättare att driva igenom ett ärende om gode männen har ett intresse i frågan, men poängterar samtidigt betydelsen av att de måste vara helt neutrala.

4.1.4 Information om gode männens roll

Då gode mäns medverkan bidrar till att myndigheten utökas med två personer är det av högsta vikt att dessa får tillräcklig information om uppdragets innebörd. Det är med andra ord viktigt att de vet sin roll och hur de ska agera gentemot sakägarna. För att kunna bilda sig en egen uppfattning kring ärendet är det givetvis betydelsefullt att de informeras om vad som hittills har hänt i ärendet. Det vill säga vad ansökan innehåller, vilka yrkan som inkommit etc. Det åligger den ansvariga förrättningslantmätaren att informera kring detta och i rapporten framgår det att denna information förmedlats utifrån förväntan. Dock påpekar vissa att det upplevs svårt att

veta var avvägningen mellan hur djupt gode männen skulle sättas in i lagstiftningen och hur långt deras eget sunda förnuft skulle räcka.

Samtliga förrättningslantmätare svarar att de valde att ta den första kontakten via telefon vilken sedan följdes upp med att all information i ärendet skickades med post. Svaren visar att det även är vanligt att förrättningslantmätaren och gode männen träffas före sammanträdet för att på så sätt klargöra eventuella frågetecken. Vissa anser att en besiktning i fält många gånger är nödvändig även för gode männen. Av denna anledning är det viktigt att de är såpass rörliga att de klarar av den ofta något besvärliga terrängen.

En förrättningslantmätare svarar att även sakägarna bör meddelas när gode män är utvalda och inkallade till tjänstgöring. Detta brukar resultera i att de blir kontaktade av sakägarna, varför det även är viktigt att gode männen vet sin roll.

4.1.5 Beslutsförfarandet

Kring beslutsförfarandet är det endast en förrättningslantmätare som berättat att de inte var eniga om beslutet. Gode männen fick i det fallet efter genomgång av lagregler, lantmätarens preliminära bedömning samt efter att sökanden redogjort för sin åsikt bilda sig en egen uppfattning kring ärendet. Detta resulterade i att gode männen beslutade emot lantmätaren, något som den berörda dock inte lade allt för stor vikt vid. Istället upplevs erfarenheten som lärorik och förrättningslantmätaren skulle inte heller dra sig för att på eget initiativ kalla in gode män i en framtida förrättning.

Övriga har svarat att alla tre var eniga i beslutet. Ibland har de enats om ett förslag som sedan redovisats på sammanträdet. Från svaren framgår det att gode männen upplevs lyhörda för vad lantmätaren haft att säga. Samtidigt är det svårt att avgöra i vilken grad de påverkas av förrättningslantmätarens ställningstagande. Flera intygar att när beslutet är taget känns det tryggt att vara tre personer bakom det.

4.1.6 Hur förrättningen påverkas

4.1.6.1 Handläggningstiden

Ett flertal, speciellt de med lite erfarenhet, anser att handläggningstiden förlängs vid användning av gode män. Samtidigt har flera kommenterat att det är svårt att göra en exakt uppskattning eftersom att gode män enbart kallas in i specialfall och att sådana ärenden överlag redan är tidskrävande.

Anledningar till att de anser att handläggningstiden förlängs beror främst på att det tillkommer ytterligare moment att hantera. Först skall de ta reda på vilka som är valda inom kommunen, för att sedan kontakta och informera dessa. Dessutom menar vissa att eftersom att detta inte är ett vardagsärende för den sedvanliga förrättningslantmätaren, så krävs det att även denna sätter sig in i vad det innebär att ha gode män medverkande i en förrättning.

Under förrättningens fortskridande skall dessutom mötes- och sammanträdestider stämmas av med fler personer och slutligen skall gode männen hinna göra sin egen bedömning av ärendet innan beslutet tas.

De mest rutinerade menar dock att den tid som administrativt läggs ned i ärendet med stor säkerhet vinnas tillbaka genom att förrättningar med gode män tenderar att gå smidigare. Handläggningstiden är naturligtvis beroende av ärendets uppdrag i det specifika fallet.

4.1.6.2 Sakägarnas förtroende

Frågan baserades på hur förrättningslantmäterna svarat i den tidigare enkäten och de ombads att utveckla sitt resonemang kring hur sakägarnas förtroende tros påverkas av gode mäns medverkan. Frågan resulterade i skilda meningar om varför förtroendet ökar eller inte. De som inte var övertygade om att förtroendet ökade resonerade kring att det troligen blir större först om en sakkunnig kallas in. Något som är vanligt i besvärliga värderingsfrågor.

Övriga fem ansåg däremot att det specialintresse som gode männen besitter räcker för att öka förtroendet. Att fler parter dessutom är delaktiga i beslutet påverkar även det tilltron till förrättningen positivt. Utöver detta menar en lantmätare att myndigheten, genom medverkan från gode män, kan komma att uppfattas mer folklig från allmänhetens synvinkel och därmed få ett ökat förtroendet.

4.1.7 Information om möjlighet till användning av gode män

Att informera sakägarna om möjligheten till att kalla in gode män är endast befogat i ärenden som är stora och komplicerade. Samtidigt menar de förrättningslantmätare som regelbundet använder sig av gode män att de borde användas oftare och att man därmed även borde informera i större utsträckning än vad som i dagsläget sker. På grund av att det i uppstartsskedet innebär visst extraarbete är vissa tillfrågade tveksamma till att ta in gode män. Dessa menar att gode mäns medverkan ändå inte medför någon ökad rättssäkerhet för de inblandade och dessutom strävar myndigheten efter att bli mer effektiv, något de inte upplever att gode män kan bli lösningen på.

De som ställer sig negativa till ett större användande av gode män menar att man som förrättningslantmätare ofta jämför med tidigare rättsfall eller tolkar lagstiftningen och att det är tillräckligt.

Om de trots allt väljer att kalla in gode män på eget initiativ skulle det vara för att ge beslutet mer tyngd, något som kan vara bra vid ett eventuell överklagande till högre instans. De kan även se fördelar med gode män i ärenden som innebär bedömningsfrågor med stor dignitet eller ärenden som kommit att bli mycket uppmärksammade.

Även de som regelbundet använder sig av gode män påpekar att man dock inte får glömma att de flesta ärenden är så kallade uppdragsförrättningar. Men andra ord förrättningar där parterna är överens. Dessutom menar en förrättningslantmätare att det endast är två procent av samtliga förrättningar som överklagas.

Det poängteras från flera håll att det kan finnas anledning att inom den interna utbildningen lägga mer fokus på när det kan vara aktuellt att använda gode män. Där skulle man kunna utkristallisera ett antal förrättningar där gode män med fördel borde användas.

4.1.8 Information till nyvalda

I den enkät som skickats ut till gode män runt om i landet svarade endast 5,6 procent att de hade fått mer information från Lantmäteriet sedan de blev invalda och på frågan som följde svarade 83 procent att de önskade mer information. I första hand önskades ett informationsmöte i samband med tillträdet, medan information via en broschyr kom på andra plats.

Majoriteten av förrättningslantmätarna anser att myndigheten skall vara lyhörd och erbjuda den information som efterfrågas. Dessutom ser de en fördel med ett stort allmänt möte, likt det som byggnadsnämndens ledamöter erbjuds. Då ges gode män möjlighet att hälsa på varandra och på tjänstemännen. De ges även tillfälle att ställa frågor om så önskas. Allt för att gode männen ska få rätt förutsättningar för att förstå sin roll.

De som motsätter sig att resurser läggs på ett informationsmöte menar att man med dagens teknik borde kunna erbjuda informationen på Internet. Denna skulle då även kunna sparas och användas vid varje ny mandatperiod samt vid de tillfällen då någon kallas in till tjänstgöring. På detta sätt skulle informationen förmedlas kostnadseffektivt.

Samtliga menar att den information som ges muntligt bör kompletteras med en broschyr. De nämner att det idag finns broschyrer som beskriver lantmåteriprocessen i allmänhet och att det därför är en med fokus enbart på gode män som efterfrågas. För att det skall framgå vad uppdraget kräver och innebär menar en förrättningslantmätare att det vore bra om broschyren lämnades ut redan vid nomineringen.

4.1.9 Fördelar med gode män

En lantmätare som under flera års tid regelbundet använts sig av gode män menar att förrättningen tar fart på riktigt i och med gode männens medverkan. Naturligtvis krävs det samtidigt en drivande förrättningslantmätare. I regel brukar ett sammanträde räckas och oftast blir det beslut inom fyra veckor. Han poängterar även att man som lantmätare kan sätta in gode män när man vill för att få förrättningen genomförd.

Samma tjänsteman förklarar hur förrättningen kan ändra karaktär från att tidigare ha inneburit en väldigt upprorisk stämning, till att med gode män mer likna en domstolsprocess. När förrättningslantmätaren, som nu ska agera ordförande, kommer till sammanträdet tillsammans med en kollega som får agera sekreterare samt två gode män förstår sakägarna att det är på allvar. Därmed vågar de inte längre att säga vad de vill, utan de vänder och vrider på allt. Gode män ger med andra ord en värdighet till förrättningen och fullt fokus kan läggas på att reda ut ställningstaganden genom tolkning av lagstiftningen.

En annan lantmätare menar att Lantmäteriet på ett högre plan borde se att gode män är en ovärderlig resurs. Detta eftersom att de kan användas för att verka utåt och få allmänheten att förstå hur Lantmäteriet fungerar och vitsen med myndigheten. Att intresserade människor sprider information om fastighetsbildningens betydelse till allmänheten, bör ses som ett billigt och effektivt sätt att marknadsföra myndigheten. Han betonar även att alla som verkar inom Lantmäteriet måste värna om systemet vilket i förhållande till andra länder är både kostnadseffektivt och säkert. Han fortsätter att berätta att överklagade förrättningar där sakägarna istället tvingas göra upp i domstol lätt kan bli dubbelt så dyra. Även av den anledningen borde gode män användas oftare.

4.1.10 Problematik

Ett problem som de flesta nämner är det låga arvodet på endast 300 kr per sammanträde. Utöver detta belopp tillkommer visserligen viss ersättning för förlorad arbetsinkomst samt milersättning, men trots det anses summan vara för låg. Den låga ersättningen medför att uppdraget nästan enbart lockar pensionärer. Flera efterfrågar dessutom att den blankett som används för att ansöka om ersättning bör ses över och om möjligt förenklas.

Genom de fördjupande frågorna framgår det även att förrättningslantmätarna önskar bättre material kring användning av gode män på Lantmäteriets intranät. På så sätt skulle de snabbare och smidigare kunna tillgodoses med nödvändig information.

Slutligen nämns det under en telefonintervju att det vore önskvärt om man fann en ny benämning för uppdraget. Förrättningslantmätaren menar att det finns en klar risk att allmänheten inte förstår vad god man i Lantmäterisammanhang innebär. Detta eftersom att namnet även används i andra sammanhang. Därför önskas ett mer tilltalande namn som på ett tydligare sätt beskriver uppdraget.

4.2 Gode män

Från Lantmäteriet har ett dokument tillhandhållits i vilket arvoden som, mellan åren 1999 – 2013, utbetalats till bland annat gode män finns registrerade. Utifrån denna lista har tio gode män kontaktas för att låta dem besvara ett antal fördjupade frågor om dess medverkan. Totalt inkom fem svar vilka har sammanställts nedan. I den enkät som tidigare skickats ut var andelen som medverkat i en förrättning ringa och därför ansågs denna metod som en bra kombination. Dessa frågor kunde dessutom formuleras utifrån vetenskapen om att de tidigare medverkat i en förrättning.

4.2.1 Allmänt om förrättningarna

Samtliga förrättningar var av tvistig karaktär och sakägarna var både privatpersoner, kommuner och företag. I en av förrättningarna kallades gode män in efter initiativ från förrättningslantmätaren, medan det i övriga fall var sakägarna som efterfrågade detta.

4.2.2 Information kring förrättningsförfarandet

Samtliga har upplevt att informationen från Lantmäteriet varit tillräcklig och även angett att de i ett första skedet fått information muntligen vilken sedan kompletterats med skriftliga handlingar. Gode männen har uttryckt att informationen var mycket grundlig och att den tillsammans med att de har kunskap inom det geografiska området gjorde att den upplevdes som tillräcklig. Dessutom har de poängterat att det framgått att deras uppdrag inte i första hand innebär att de ska kunna tolka lagstiftningen, utan att de ska bidra med sunt förnuft.

4.2.3 Beslutsförfarandet

I tre av förrättningarna var lantmätaren och de två gode männen eniga i sitt beslut. Gode männen menar att de inte påverkades av förrättningslantmätarens ståndpunkt, utan att de själva bildade sig en egen uppfattning om problematiken och utifrån den var säkra på vad de tyckte i frågan. Det var med andra ord bara ren slump att de var eniga alla tre.

En annan förrättning slutade med att ansökan återkallades då sakägarna övergick till att vara överens. Varken förrättningslantmätaren eller gode männen hann i det fallet meddela sin ståndpunkt och kunde därför inte påverkas av varandra. I den femte förrättningen har beslut ännu inte fattats och därmed går det inte att avgöra hur utfallet kommer att bli.

4.2.4 Arvode

Utifrån vad som framkommit i dessa frågor; innebär gode männens prestation inte mer än tio timmars arbete och ersättningen har i samtliga ärenden baseras på antal sammanträden samt reseersättning. Två gode män ansåg att ersättningen var rimlig utifrån prestation, medan två andra tydligt framförde att man kan diskutera den då den inte ligger i överkant. Men samtidigt påpekar de att det är kommunen som bestämmer samt att ersättningen inte har någon avgörande betydelse. De nämner att uppdraget

inte är något som man tjänar pengar på, utan att det är något man gör för att man är samhällsintresserad. Den sista som besvarat frågan menar att ersättningen är oacceptabel utifrån de viktiga beslut som fattas vid fastighetsbildningsförrättningar.

4.2.5 Hur förrättningen påverkas

Gode männen fick även svara på hur de trodde att förrättningen, sett ur två perspektiv, påverkats av deras medverkan. Den första frågan berörde handläggningstiden, där 80 procent svarade att den troligtvis förblir oförändrad. Med andra ord var det enbart ett svar som skilde sig från mängden genom att anse att handläggningstiden reduceras vid användning av gode män. Detta för att sakägarna genom utomståendes medverkan snabbare finner förtroende för myndigheten i stort och särskilt för den specifika förrättningen. Därmed kan myndigheten snabbare fatta ett beslut.

Som precis nämnt visade följande fråga att sakägarnas förtroende för förrättningen ökar vid medverkan av gode män. I en tvistig förrättning finns det dock alltid en förlorande part som av naturliga skäl inte behöver få ett ökat förtroende.

4.2.6 Information om möjligheten till användning av gode män

Den enkät som delades ut till landets förrättningslantmätare visar att 78 procent aldrig informerar sakägarna om möjligheten till gode män. Dock bör även här poängteras att de flesta förrättningar är så kallade uppdragsförrättningar och att det då inte är befogat att göra det. Gode männen som fick ta ställning till denna siffra menar att det både är synd och dåligt av Lantmäteriet. Med anledning av att sakägarna kan välja att tacka nej till erbjudandet, ställer sig gode männen frågande till varför förrättningslantmäterna inte informerar i större utsträckning. Vissa anser till och med att det borde vara en skyldighet att informera vid alla ärenden då parterna har svårt att enas.

Nämnas bör även att en av de tillfrågade inte ser siffran som ett problem, utan litar på att förrättningslantmätaren gör en korrekt bedömning kring om gode män behövs i ärendet och utifrån det avgör om sakägarna skall informeras.

4.2.7 Övriga synpunkter

Utöver de frågor som ställts framkom synpunkter kring att Lantmäteriet nog hade belastats mindre om de hade använt sig av gode män vid fler tvistefrågor. Detta eftersom att gode män ofta kyler ner känslorna genom att fler parter deltar i förrättningen.

En annan håller däremot inte med, utan anser att deras uppdrag är överflödigt. Han menar att gode män allra minst behöver utses av de politiska partierna, dessa bör endast användas som nomineringsorgan i partiskiljande frågor. I de fall då gode män i lantmäteriförrättningar skall utses, bör de väljas på samma sätt som gode män i överförmyndarsammanhang. De bör alltså utses genom att intresserade får anmäla sig och sedan bedömas lämpliga eller inte.

5 Analys och diskussion

I kapitlet analyseras resultatet utifrån vad som framförts i enkäter samt intervjuer. Dessutom besvaras frågeställningarna.

5.1 Metod

För att ge svar på rapportens frågeställningar ansågs en kombination mellan en kvantitativ och en kvalitativ studie vara bäst lämpad. Datamaterial skulle samlas in via enkäter, men även genom intervjuer, och därmed skulle en statistik överblick kring parternas syn på gode mäns medverkan ges. Detta samtidigt som de fördjupande frågorna skulle vara av mer omfattande karaktär. I efterhand är det dock tveksamt om enkäterna gav det resultat som önskades. Detta beroende på att den statistiska skillnaden mellan urvalsgrupperna kom att visa sig vara marginell samt att tydliga slutsatser inte kunnat fastslås för samtliga frågeställningar. Förslagsvis vore det bättre om studien istället främst hade inriktat sig på de med erfarenhet av gode män, för att på så vis endast erhålla svar baserade på erfarenhet.

Det bedömdes nödvändigt att enkäten skickades ut till samtliga förrättningslantmätare runt om i landet, medan det ansågs tillräckligt att gode män i ett 20-tal slumpvis utvalda kommuner kontaktades. Då det under arbetes gång dessutom visade sig vara svårt att få tag på kontaktuppgifter till gode män betraktades det som alltför tidskrävande att kontakta samtliga.

Slumpvis utvalda kommuner kontaktades således för att ta fram förteckningar över gode män. Namn, mailadress och telefonnummer var uppgifter som efterfrågades vilka dessvärre sällan var särskilt enkla att finna. I många fall fick telefonnumret sökas upp på Internet eller genom att kontakta gode männen partiordförande. Ofta startade konversationen även med ett förtydligande om att det var uppgifter till gode män i lantmäteriförrättningar som önskades och inte till de valda enligt föräldrabalken. Med andra ord ser jag en ökad medvetenhet kring deras existens som nödvändig och då särskilt hos de som kan tänkas komma i kontakt med gode män i sitt yrke. Som en intervjuad lantmätare påpekade kan det även finnas anledning att byta namn för att på så sätt förtydliga deras uppdrag.

I samband med denna efterforskning visade det sig även att Länsstyrelsen, ansvarig för en kommun i sydvästra Sverige, missat att fatta beslut kring vilket antal gode män som skall gälla för kommunen i fråga. Detta uppfattar jag som oacceptabelt, då handläggningstiden i en eventuell framtida förrättning skulle kunna fördröjas utom den ansvariga förrättningslantmätarens kontroll. Dessutom anser jag att det måste ske en förbättring angående tillhandahållandet av de aktuella förteckningarna, något som enligt fastighetsbildningskungörelsen skall finnas på respektive lantmäterikontor.

Den enkät som anpassats till förrättningslantmätarna sändes till ansvarig chef på respektive kontor. Detta med en förhoppning om att den då skulle uppfattas som mer professionell. Dessutom fanns det tillgång till listor över funktionschefernas

mailadresser vilket effektiviserade processen. En klar nackdel var dock att enkäterna inte skickades ut som personliga mail, utan att det därför finns risk för att de inte lästes i den mån som önskades. För att undvika eventuella skillnader mellan det statliga Lantmäteriet och de kommunala lantmåterikontoren ingick båda i studien.

Påminnelse via e-post skickades till förrättningslantmätarna, medan de gode män som inte besvarat mailet istället kontaktades via telefon. I efterhand går det att konstatera att det hade varit bättre om jag redan i första skedet tagit kontakt med gode männen via telefon. Detta eftersom att de flesta adresser var knutna till partiet och att mailen därför nödvändigtvis inte läses regelbundet.

5.2 Bestämmelser enligt FBL

FBL 4:2 innehåller regler om när och hur gode män utses samt vilken kunskap de ska ha. Paragrafen hänvisar även till bestämmelserna i rättegångsbalken vilka bland annat innebär att man som god man i lantmåteriförrättningar måste vara folkbokförd i den aktuella kommunen. I samband med intervjuerna rådde det delade meningar om detta och det visade sig även att en förrättningslantmätare låtit gode män tjänstgöra i en närliggande kommun. Något som, jag funnit, efter studerande av ovan nämnda bestämmelser emellertid inte är lagenligt. Däremot kan jag anse att det vore lämpligt att låta detta bli möjligt i framtiden. Särskilt med beaktande av att vissa kommuner är mycket små, men även för att intressekonflikter och jäv skall uteslutas. Som systemet fungerar idag finns det risk för att det i små kommuner inte finns någon god man som, på grund av exempelvis sitt politiska engagemang, kan delta myndigheten i förrättningen.

De kunskapskrav som råder för gode män är naturligtvis av stor vikt för att de ensamma skall kunna resonera kring beslutsfattandet, men trots detta finns ingen kontroll. Genom rapporten har det även visat sig att vissa inte varit aktiva vid nomineringen och därför inte medvetna om att de är invalda. Till en början gjorde detta mig tveksam till att alla verkligen innehar den kunskap som anses nödvändig. Denna känsla har under arbetets gång dock kommit att ändras något eftersom att kunskapsnivån inte är något som varken förrättningslantmätare eller gode män upplevt som ett problem i tidigare förrättningar. Se vidare resonemang kring deras kunskapsnivå under avsnitt 5.7.

5.3 Vanligast vid regleringar och förrättningar enligt AL

Att gode män medverkar i en lantmåteriförrättning är ovanligt och någon exakt uppgift kring hur ofta de faktiskt används har inte gått att få fram. Däremot framgår det via enkäterna att drygt en tiondel har handlagt en förrättning med gode män samt att cirka hälften känner till en förrättning i vilken gode män medverkat. Vid tolkning av dessa siffror bör dock poängteras att de som har erfarenhet av gode män kan ha upplevt ämnet som mer intressant och därför även besvarat enkäten i större utsträckning. Enligt lagstiftningen skall gode män endast kallas in då detta anses befogat vilket enkäten visar att det främst har varit i regleringar och vid förrättningar

enligt Anläggningslagen. Min tolkning av detta resultat är att det vid båda ärendena kan vara ett stort antal sakägare och att risken för meningsmotsättningar därför är stor. Därmed kan medverkan av gode män således vara behövlig.

5.4 Gode mäns medverkan

De förrättningslantmätare som vid ett flertal tillfällen använt sig av gode män förespråkar starkt denna möjlighet. De anser att gode män borde ses som en resurs inom myndigheten och att de i större utsträckning bör tjänstgöra i framtiden. Den främsta anledningen är för att deras medverkan skapar tyngd i förrättningen och då särskilt i beslutet. Dessutom anser de att förrättningen får skjuts framåt genom deras medverkan och att beslut oftast kan fattas redan efter ett sammanträde.

Då gode män numera medverkar sällan, ansågs frågan kring om lantmätarna kan tänka sig att kalla in gode män i en framtida förrättning särskilt viktig. Deras främsta syfte var att utreda lantmätarnas inställning till att på eget initiativ kalla in gode män och genom det klargöra ifall det finns någon eller några underliggande orsaker till varför de idag kallas in såpass sällan. Det som skulle kunna ligga till grund för deras inställning är naturligtvis tidigare erfarenheter, men även tankar kring gode mäns kunskapsnivå samt hur handläggningstiden och sakägarnas förtroende antagligen påverkas. Genom att 85 procent kan tänka sig att kalla in gode män i en framtida förrättning, visar enkäterna att förrättningslantmätarna generellt sätt ser positivt på gode mäns medverkan. En bristande kunskapsnivå samt en förlängd handläggningstid är dock faktorer som inverkar på förrättningslantmätarnas inställning till att kalla in gode män. Skillnaden i resonemang mellan de som kan tänka sig att kalla in, respektive de som motsätter sig detta, finns redovisat under fråga 8, avsnitt 3.1.3.

Då förrättningslantmätarna har sista ordet vid beslut om gode mäns medverkan, anser jag att lantmätarens inställning har stor betydelse. För som tidigare nämnts är ett yrkande inte ovillkorligt, utan lantmätaren har i sådana situationer beslutanderätt. Detta även trots att det föreligger begränsade möjligheter för lantmätaren att avvisa ett yrkande om gode män.

I samband med examensarbetets uppstart förmodade jag att det troligtvis skulle vara ett flertal förrättningslantmätare som inte förespråkar gode mäns medverkan. Därmed fanns en viss oro för deras inställning, men resultatet kom dock att visa sig vara övervägande positivt. Mellan de olika urvalskriterierna var skillnaden marginell och det har därmed inte gått att urskilja vad som orsakat denna statistiska skillnad.

I de fördjupade frågorna nämns även att Lantmäteriet på ett högre plan borde se gode män som en ovärderlig resurs. Detta eftersom att de kan användas för att verka utåt och genom det få allmänheten att förstå hur Lantmäteriet fungerar samt vitsen med myndigheten. Den problematik som berörts i rapporten behandlar främst den låga ersättningen på 300 kr per sammanträde. Detta låga belopp gör att urvalet blir litet och att gode män idag främst representeras av pensionärer. Även jag menar att detta belopp är för lågt och särskilt då nämndemännen fått sitt arvode höjt. Enligt mig

känns det dessutom alltför långsökt att den låga summan skulle bero på att det är ett genuint intresse för uppdraget som eftersträvas och att gode män inte ska åta sig det endast för att tjäna pengar.

Istället är min bedömning är att en högre ersättning skulle göra uppdraget mer attraktivt och genom det få såväl förrättningslantmätare som gode männen att förstå betydelsen av att denna möjlighet finns kvar samt regelbundet används. Att arvodet numera är lagt på det allmänna tycker jag är bra eftersom att det då inte blir upptill sakägarens ekonomiska situation att avgöra. Detta samtidigt som jag är medveten om att det kan finnas risk för att lantmätaren avstår från att kalla in gode män på grund av kostnaden.

5.5 Det historiska perspektivet

Att gode män endast tjänstgör i ärenden av stor komplexitet eller där stora meningsskiljaktigheter råder gör att främst lantmätare med god kunskap och erfarenhet handlägger sådana ärenden. Därmed är det inte möjligt att sortera de med erfarenhet av gode män efter antal år i branschen och tolka det som att det under perioder varit vanligare att gode män medverkar. Inte heller går det att från figur 28 dra några korrekta slutsatser kring hur deras medverkan kommit att förändrats genom tiderna.

Från litteraturstudien framgår det emellertid att gode män före år 1951 var en obligatorisk del i ärenden som inkluderade tillstånd om skifte, gränsbestämning samt värderingsfrågor. Detta enligt JDL, den då gällande lagstiftningen. Anledningen till att detta moment togs bort i samband med lagändringen var för att en effektivare handläggning eftersträvades samt att det även ansågs gynnande ur ett kostnadsperspektiv. Även om de med mest erfarenhet av gode män hävdar att de borde användas oftare menar jag att det inte borde införas ett nytt krav på obligatorisk närvaro. Detta främst då enkäten visar på att gode mäns medverkan tros öka handläggningstiden och att ärendet därmed får ökade kostnader.

5.6 Förrättningslantmätarnas erfarenheter

Ur ett allmänt perspektiv har samtliga tillfrågade i de fördjupande frågorna indikerat på att förrättningsprocessen tillsammans med gode män varit smidig. De anser att deras kunskap varit tillräcklig och de flesta har även varit införstådda med vilken roll de har. I ett fåtal fall har de dock tagit en för aktiv roll vilket förrättningslantmätaren då fått påpeka. Att gode män förstår sin roll är särskilt viktigt då kontakt med sakägarna måste ske formellt.

I rapporten understryks även vikten av att gode män måste ha sådan fysisk förmåga att de till fots klarar av att besöka det aktuella området. Detta kom på tal då en god man haft såpass svårt att gå att han inte kunde beträda fastigheten. Även om detta kom att lösas genom att de andra två åkte ut och fotograferade, så anser jag att om

alla ska ha lika beslutsrätt, så måste de även ha möjlighet att bedöma situationen efter samma förutsättningar.

5.6.1 Handläggningstiden

Då handläggningstiden är något som det idag pratas mycket om inom myndigheten, ansågs det viktigt att studera hur den troligen påverkas av gode mäns medverkan. Den sammanlagda uppfattningen från de fördjupade frågorna är att handläggningstiden i de flesta förrättningar förlängs något och enkäten visar att 56 procent av samtliga förrättningslantmätare instämmer. Det som var särskilt intressant och utmärkande för enkäten var skillnaden mellan de som handlagt en förrättning med gode män och de som inte har någon erfarenhet alls. De som handlagt en förrättning hade större andel på både alternativet *reduceras* och *förlängs* vilket innebär att majoriteten av de som inte har någon erfarenhet ansåg att handläggningstiden troligen förblir *oförändrad*. Att många svarat att handläggningstiden förblir oförändrad kan dock bero på att det är ett enkelt svarsalternativ om du inte har tillräcklig kunskap för att avgöra frågan. Emellertid har jag en tanke om att handläggningstiden tros påverkas olika beroende på i vilket skede gode män kallas in.

Att ta del av erfarenheter från de som vid flertalet tillfällen använt sig av gode män är extra intressant. Dessa personer menar nämligen att handläggningstiden inte förlängs, utan att den tid som oundvikligen tillkommer i början justeras genom att handläggningen i slutet går desto fortare. Min tanke är att detta säkerligen stämmer, men att det krävs både kunskap och rutin för att lyckas. Frågan blir därför hur man på bästa sätt sprider dessa erfarenheter till de som för första gången skall handlägga en förrättning med gode män. Ett förslag är att ämnet i större utsträckning diskuteras vid utbildningen på Lantmätarakademin. Dessutom ser jag en fördel med att de som är nyanställda medverkar vid de informationsmöten som förhoppningsvis kommer att införas efter varje nyval.

5.6.2 Förtroendet

Den sammanlagda uppfattningen från de fördjupade frågorna är att sakägarnas förtroende troligtvis ökar, en åsikt som 39 procent av samtliga förrättningslantmätare håller med om. Intressant är även att bland de gode män som tjänstgjort i en förrättning är 67 procent av samma mening.

Min uppfattning är att man som företrädare för myndigheten alltid bör eftersträva att öka sakägarnas förtroende för myndigheten i stort och i synnerhet för förrättningen. Av den anledningen bör det alltså vara angeläget för lantmätaren att även göra detta i förrättningar då gode män medverkar.

Enligt mig kan deras medverkan dock uppfattas ur olika perspektiv. Dels finns det risk för att sakägarna tappar tilltro till förrättningslantmätarens egen förmåga att besluta i frågan. Detta i de fall då inkallande skett efter initiativ från myndigheten. Min uppfattning är att förtroendet även kan minska då förrättningslantmätarens och gode mäns åsikt förhåller sig olika. Emellertid kan jag samtidigt anse att då en förrättningslantmätare tydligt föredrar hur lagstiftningen förhåller sig till ärendet borde sakägarna endast se medverkan från gode männen som en vinst. Med andra ord

är det möjligt att sakägarna ser inkallandet som en styrka inom myndigheten då flera åsikter ges tillfälle att vägs in och därmed kan påverka beslutet.

5.7 Gode mäns kunskapsnivå

Enligt FBL 4:2 skall, som nämnt, gode män ha kunskap inom tätorts- eller jord- och skogsbruksfrågor. Enligt de fördjupande frågorna framgår att gode män själva upplever att deras kunskapsnivå varit tillräcklig och att det i mångt och mycket räcker med ett sunt förnuft. Dessutom visar deras enkät att de flesta har kunskap i form av erfarenhet från tidigare yrkesverksamhet, genom eget fastighetsägande eller från andra kommunala uppdrag.

Enkäten till förrättningslantmätarna visar emellertid att de inte spontant känner att de kan lita på denna kunskap. Däremot svarar totalt 80 procent av de som själva handlagt en förrättning med gode män att de kan, eller delvis kan, lita på deras kunskap.

Under fråga 8 avsnitt 3.1.3 redovisas resonemang mellan de som kan, och de som inte kan, tänka sig att kalla in gode män i framtida förrättning. Vid jämförelse av hur de ser på kunskapsnivån framgår det tydligt att de som inte kan tänka sig att kalla in, inte heller anser att gode männen lever upp till en tillräcklig kunskapsnivå. Eftersom att det inte finns några specifika krav på utbildning eller erfarenhet för gode män, har jag viss förståelse för detta resonemang. Efter att ha tittat på vilken bakgrund de tillfrågade gode männen har, anser jag dock att deras kunskapsnivå inte bör vara ett problem för handläggningen. Däremot tycker jag att det vore angeläget med ytterligare information till de yrkesverksamma kring vilken roll gode männen är tänkta att ha samt vilken kunskap som därmed krävs. Som jag tolkat lagstiftningen, samt vad som i övrigt framkommit under examensarbetet, är tanken att de endast ska bidra med sunt förnuft grundat på värderingar och kunskap i den aktuella orten samt viss sakkunskap inom tätorts- och/eller jord- och skogsbruksfrågor.

Att gode män som deltagit i en förrättning har ansetts sig ha tillräcklig kunskap samt att de flesta förrättningslantmätare även kan tänka sig att använda gode män ser jag som positiva tecken. Självt menar jag att de flesta politiker har ett tillräckligt intresse för kommunen för att kunskapsmässigt kunna medverka som stöd i en förrättning. Likväl är det samtidigt viktigt att förrättningslantmätaren förstår vikten av att låta gode männen ta del av den information som krävs för att sätta sig in i ärendet samt för att förstå deras roll. Jag är även av den åsikten att det vore angeläget att låta gode män medverka oftare och instämmer därmed i det som angavs i prop. 1969:128 om att det bör anges ett maximalt antal gode män per kommun. Detta för att öka möjligheterna till att få tillräcklig kunskap och erfarenhet kring uppdraget. Jag instämmer även i resonemanget om att ha ett bestämt minsta antal för gode män inom varje kunskapsområde. Detta för att förhindra att det inte uppstår problem vid ett plötsligt förhinder.

Det har även visat sig att kommunerna lagt upp uppdraget på olika sätt. Vissa har som det står i lagtext utsett gode män inom såväl tätort som jord- och skogsbruk. Detta medan andra valt att mer allmänt kalla det gode män i fastighetsbildningsfrågor. Till en början ansåg jag att detta inte borde ställa till bekymmer. Under arbetets gång insåg jag dock att det kan innebära problem för den förrättningslantmätare som har till uppgift att avgöra vem som är bäst lämpad i ärendet. Detta är däremot ingenting som förrättningslantmäterna påpekat, men trots det anser jag att det vore bäst att informera kommunerna kring hur förteckningen är tänkt att se ut.

5.8 Gode mäns påverkan

I samband med gode mäns medverkan utökas myndigheten till att bestå av tre personer vilket även betyder att förrättningen avgörs med majoritetsbeslut enligt FBL 4:17. Detta innebär samtidigt att lantmätaren kan tvingas gå förlorande ur en eventuell omröstning, då gode män med andra ord inte är underordnade. Om samtliga parter dock har olika åsikt i frågan väger förrättningslantmätarens talan tyngst. Vid beslut av ekonomisk karaktär, eller en annan mätbar fråga, gäller alltid den mening som avser den näst största mängden.

Trots detta visar rapporten att det är ytterst ovanligt att de tre parterna är oense i sitt beslut. Förrättningslantmäterna har som svar på detta poängterat att det är svårt att säga i vilken grad gode männen påverkats av deras åsikt, men att det inte är meningen att påverka. De menar att gode män som varit inkallade upplevts som lyhörda för information kring lagstiftning, förrättningsprocessen etc., vilket krävs för deras medverkan. Även de gode män som varit inkallade säger att de haft god tid på sig att resonera i ärendet och sedan fatta ett beslut utifrån detta.

Även om lantmäterna alltså inte vill tro att de påverkar sakägarna är min uppfattning att detta troligtvis sker omedvetet. Särskilt med beaktande av att de tre parterna i de flesta förrättningar varit helt eniga. I grund och botten behöver detta inte vara meningen, men jag förstår att det kan bli så och särskilt då en god man för första gången kallas in till tjänstgöring. Däremot ser jag ingen direkt skillnad från de fall då en mer erfaren kollega inverkar på ett beslut som sedan fattas av en annan.

Då endast en förrättningslantmätare varit med om att bli nedröstad har det inte varit möjligt att mer exakt tolka hur detta påverkar de yrkesverksamma eller om detta är något som ligger till grund för att gode män inte kallas in oftare.

5.9 Information till sakägare

Gode män skall tjänstgöra i ärenden där detta anses befogat och med det följer, i enkäten, att sakägarna i 79 procent av förrättningarna aldrig informeras. För de lantmätare som tidigare handlagt en förrättning med gode män ser siffrorna däremot annorlunda ut. Där är det 55 procent som aldrig informerar, medan 35 procent informerar sällan och resterande tiondel informerar i samtliga förrättningar. Siffrorna kan dock ses som något missvisande då dessa yrkesverksamma har sådan erfarenhet

att de i större utsträckning kan handlägga ärenden av sådan komplexitet att gode män kan tänkas behövt.

Vidare svarar 45 procent att det tror att ökad information skulle leda till ett mer frekvent användande. Skillnaden mellan de som handlagt en förrättning med gode män, de som känner till en förrättning med gode män samt de som inte har någon erfarenhet alls, är marginell och därför har inga motiv kring denna skillnad kunnat urskiljas.

Eftersom att sakägarna har rätt att yrka på gode män, är det även angeläget att de är medvetna om att det finns en sådan möjlighet. Detta är något som jag anser ligger på förrättningslantmätaren att informera om och jag ser inte någon anledning till att det inte skall framgå i ett informationsblad om förrättningsprocessen i allmänhet.

Naturligtvis finns det ingen anledning att informera i sådana ärenden där det anses helt onödigt, men trots detta är min samlade åsikt att de borde informeras oftare då reglerna kring när förrättningslantmätaren kan neka medverkan ändå finns kvar. I prop. 1969:128 fanns en förhoppning om att gode män skulle komma att användas oftare då kostnaden lades på det allmänna, men i efterhand kan vi se att resultatet inte blev det önskade.

5.10 Rutiner vid nyval

Enligt fastighetsbildningskungörelsen framgår det vad som gäller vid nyval av gode män. Bland annat anges det att en förteckning skall skickas till Länsstyrelsen samt till de myndigheter där gode män kan tjänstgöra. Detta efter att de utsetts av kommunfullmäktige.

Från de fördjupande frågorna framgår det dock att rutinerna inte alltid sköts i enlighet med lagstiftningen. Bland annat kom det att visa sig att listorna inte med automatik skickats till samtliga kontor, utan att det istället kommit att bli lantmätarens uppgift att vid behov leta reda på behövliga uppgifter. Ett moment som lätt blir tidskrävande. Som nämns under avsnitt 5.1 är detta något som jag upplever problematiskt och jag ser egentligen ingen annan lösning än att hos landets kommuner öka medvetenheten kring gode mäns existens samt den gällande lagstiftningen.

5.11 Information om uppdraget

I enkäten till gode män framgår det tydligt att mer information kring innebörden av uppdraget efterfrågas. Detta genom att 53 procent menade att de hade dålig kunskap om uppdraget vid tillfället då de blev invalda och att endast sex procent hade fått mer information från myndigheten sedan dess. Vidare önskade hela 83 procent av gode männen mer information och detta helst i form av ett informationsmöte. I andra hand efterfrågades en broschyr.

I de fördjupande frågorna till förrättningslantmätarna svarar majoriteten att myndigheten bör vara mottaglig och erbjuda den information som efterfrågas. De såg dessutom fördelar med just ett allmänt möte på vilket gode männen skulle ges rätt förutsättningar för att förstå sin roll. De som däremot motsätter sig att resurser läggs på ett informationsmöte menar att det i dagsläget borde räcka med att erbjuda informationen på Internet. Samtliga menar emellertid att all information kring uppdraget även ska finnas tillgängligt i en broschyr vilken med fördel lämnas ut redan vid nomineringen.

Att nästan ingen var medveten om vad uppdraget innebar upplever jag som konstigt och oroväckande. Speciellt då det även måste visa på att det, vid nomineringen, varit svårt att avgöra om de innehar den kunskap som krävs för uppdraget. Detta förklaras dock till viss del genom att inte alla varit aktiva då de blev invalda, utan att urvalet istället skötts centralt av partierna. Dessvärre har det kommit att visa sig att detta system även resulterat i att vissa inte ens är medvetna om att de var valda. Detta behöver naturligtvis inte betyda att de inte skulle klara av sitt uppdrag, men jag uppfattar det ändå som högst märkligt.

En klar förbättring skulle enligt mig åstadkommas om partiernas kandidater fick ordentlig information vid valet samt själva var delaktiga. Min uppfattning är att de invalda med större sannolikhet då även skulle vilja sitta kvar på sin post. Genom det skulle bättre erfarenhet kring uppdraget erhållas vilket förmodligen även skulle öka förrättningslantmätarnas inställning ytterligare. Från enkäten framgick det nämligen att hela 56 % var inne på sin första mandatperiod. Detta upplever jag som oroväckande och frågar mig varför fler inte vill sitta kvar. Kanske upplever de uppdraget som onödigt eftersom att de kallas in såpass sällan eller så förstår de inte vikten av deras medverkan.

Som nämns i de fördjupade frågorna vore en annan variant att istället utse gode män i lantmäteriförrättningar på liknande sätt som de som väljs enligt Föräldrabalken. På så sätt skulle ett starkt intresse för fastighetsbildningsfrågor uppnås och därmed inget fokus på partitillhörighet.

6 Slutsatser

Examensarbetets syfte är att *utreda gode mäns medverkan samt påverkan i lantmäteriförrättningar*. För att uppnå detta ändamål fastställdes ett antal frågeställningar vilka har kommit att besvarats under arbetets gång. Nedan följer en sammanställning över de slutsatser som rapporten, genom enkäter, intervjuer och litteraturstudie, resulterat i.

6.1 Lagstiftning

FBL 4:2 innehåller bestämmelser kring när och hur gode män ska utses samt vilken kunskap som krävs. I enlighet med paragrafen ska gode män alltid vara kommunvalda politiker och bestämmelsen liknar de som gäller för nämndemän tjänstgörande i tingsrätt. Bland de tillfrågade förrättningslantmäterna råder det delade meningar kring denna innebörd, men trots det är slutsatsen att gode män i lantmäteriförrättningar måste vara folkbokförda i den aktuella kommunen. Som nämnt i analysen anses det dock lämpligt att i framtiden enbart ta fäste vid att god ortskänedom vidhålls och att de därmed även skall kunna tjänstgöra i grannkommuner. Detta efter beaktande av att vissa kommuner är små, och att intressekonflikter samt jäv annars är svårt att helt utesluta.

6.2 Gode mäns medverkan

Inom ramen för examensarbetet har det inte varit möjligt att dra några statistiska slutsatser kring om gode mäns medverkan, vad det gäller regelbundenhet, kommit att ändrats. Däremot framgår det att gode män före år 1951 var en obligatorisk del i ärenden som inkluderade tillstånd om skifte, gränsbestämning samt värderingsfrågor. Anledningen till att detta moment togs bort var för att en effektivare handläggning eftersträvades samt då det även ansågs gynnande ur ett kostnadsperspektiv. Av denna anledning anses det inte rimligt att återinföra ett nytt krav på obligatorisk närvaro.

Inte heller har det i arbetet varit möjligt att helt avgöra om gode män borde användas oftare. De som menar att gode män bör tjänstgöra mer frekvent är de förrättningslantmätare som har mest erfarenhet av sådan handläggning. De som istället motsätter sig detta, menar på att tidigare rättsfall samt tolkning av lagtext oftast är tillräckligt för att reda ut svårigheter.

Däremot går det att konstatera att då sakägarna har rätt att yrka på gode mäns medverkan, är medvetenhet kring denna möjlighet av stor vikt. Slutsatsen av detta resonemang, som tillsammans med att ungefär hälften av de tillfrågade anser att ökad information skulle leda till att gode män medverkar oftare samt att de med mest erfarenhet anser att gode män bör användas oftare, blir att förrättningslantmäterna i större utsträckning ska informera sakägarna om deras möjlighet till att yrka på gode män.

Som tidigare nämnts i rapporten är ett yrkande dock inte ovillkorligt, utan det är förrättningslantmätaren som har sista ordet. Därför är lantmätarnas inställning till gode män viktig och enkäten visar att 85 procent av samtliga kan tänka sig att på eget initiativ kalla in gode män i en framtida förrättning.

6.3 Kunskapsnivån är tillräcklig

Vid jämförelse mellan de som kan tänka sig att kalla in gode män och de som motsätter sig detta, konstateras att uppfattningen om gode mäns kunskapsnivå påverkar förrättningslantmätarnas inställning. Sju procent av de som kan tänka sig att kalla in gode män litat inte på deras kunskap, medan siffran är hela 30 procent för de som motsätter sig deras tjänstgöring.

Trots dessa siffror samt att gode mäns kunskapsnivå aldrig kontrolleras i samband med valet, anses kunskapen tillräcklig. Detta beroende på att varken förrättningslantmätare, som handlagt en förrättning med gode män, eller gode män, som själva medverkat, anser att detta är ett problem. Istället påpekas att gode män främst ska bidra med sunt förnuft grundat på värderingar och kunskap i den aktuella orten samt viss sakkunskap inom tätorts- och/eller jord- och skogsbruksfrågor.

6.4 Sakägarnas förtroende

Ingen definitiv slutsats har kunnat fastställas kring hur sakägarnas förtroende tros påverkas av gode mäns medverkan, utan istället anses de i ärendet specifika förhållanden vara avgörande. Skillnaden mellan de som kan tänka sig att kalla in, och de som motsätter sig detta, är dessutom marginell. Det som tydligast skulle visa på att sakägarnas förtroende faktiskt ökar är att 76 procent av de gode män som medverkat i en förrättning hävdar så.

6.5 Handläggningstiden förlängs

Den sammanlagda uppfattningen är att handläggningstiden förlängs något i samband med gode mäns medverkan, detta oberoende av om de kan tänka sig att kalla in gode män eller motsätter sig detta.

Då de lantmätare som vid flertalet tillfällen använt sig av gode män dock anser att handläggningstiden förblir oförändrad, eller att den till och med reduceras, blir slutsatsen att handläggningstidens påverkan är beroende av förrättningslantmätarens kunskap och rutin kring handläggningen. Därav är det viktigt att sprida dessa erfarenheter, något som förslagsvis sker vid utbildning på Lantmätarakademin. Viktigt är att informera kring hur handläggningen smidigast genomförs samt i vilka ärenden som det främst är angeläget att kalla in gode män.

6.7 Beslut enligt FBL 4:17

Då examensarbetet endast innefattar kontakt med en förrättningslantmätare som varit med om att bli nedröstad har det inte varit möjligt att mer exakt tolka hur detta beslutsförfarande påverkar de yrkesverksamma samt om det är något som ligger till grund för att gode män inte kallas in oftare. Däremot går det från rapporten att utläsa att det är ytterst ovanligt att de tre parterna är oense i sitt beslut.

6.8 Rutiner vid nyval överensstämmer inte med lagstiftningen

Rutinerna kring att en förteckning omgående skall skickas till Länsstyrelsen samt till de myndigheter där gode män kan tjänstgöra, fungerar i dagsläget dåligt. Därför blir slutsatsen att det överlag är viktigt att öka medvetenheten kring gode män existens samt att informera om den gällande lagstiftningen. Med lättillgängliga listor på respektive kontor skulle tidskrävande moment uteslutas.

Rapporten har även visat på att det finns ett intresse av att i samband med nyval samla gode män till ett informationsmöte. Detta då 70 procent av gode männen menar att de hade dålig eller endast hyfsad kunskap om uppdraget vid tillfället då de blev invalda samt att enbart ett mindre antal fått mer information från myndigheten sedan dess. Förrättningslantmätarna anser att myndigheten bör vara mottaglig och erbjuda den information som efterfrågas. De såg dessutom fördelar med ett allmänt möte på vilket gode männen skulle ges rätt förutsättningar för att förstå sin roll.

7 Källförteckning

7.1 Offentligt tryck

Prop. 1969:128 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till fastighetsbildningslag

Förordning (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet, Socialdepartementet (2009)

Lag (1995:1393) om kommunala lantmäterimyndigheter

Förordning (1985:781) om ersättning till gode män vid fastighetsbildningsförrättning m.m.

Motion 2004/05:Ju346, Johansson K., 2004, *Förbättrade ersättningar till nämndemän*

Motion 2013/14:Ju307, Holm U., Mehmet K. och Maria F, 2013, *Ersättningen för nämndemän*

7.2 Lagkommentarer

Andersson S. i Karnov (1970), lagkommentaren till FBL 4 kap. 1-3 §§

Thornefors C. i Karnov, lagkommentaren till RB 4:6

Hermansson M. i Karnov, lagkommentaren till FBK 2-5 §§

Fitger P m.fl. i Zeteo, lagkommentaren till RB 4:6

7.3 Myndighetspublikationer

Lantmäteriet (2013a) Handbok FBL 1-4 kap., Division Fastighetsbildning, Gävle

7.4 Litteratur

Sjödin E m.fl., (2011), *Markåtkomst och ersättning*, Nordstedts Juridik AB

Ekbäck P., (2012), *Fastighetsbildning och fastighetsbestämning*, 2 uppl., Stockholm, Avdelningen för fastighetsvetenskap, KTH

7.5 Rättsfall

HovR för västra Sverige Ö 2272/93 (LMV 94:1)

7.6 Internet

Sveriges National Atlas, 2010, *Några viktiga begrepp*

http://www.sna.se/webbatlas/kartor/text/definition_orter.html (Hämtad 2014-05-03)

Linköpings Tingsrätt, 2006, *Ändrade ersättningsvillkor för nämndemän och vissa andra uppdragstagare*

<http://www.linkopingstingsratt.domstol.se/Om-Sveriges-Domstolar/Sveriges-Domstolars-pressrum/Nyhetsarkiv/2006/Andrade-ersattningsvillkor-for-namndeman-och-vissa-andra-uppdragstagare/> (Hämtad 2014-05-07)

Bilaga 1 - ENKÄT till förrättningslantmätare

Arbetsort: _____

Antal förrättningslantmätare på kontoret: _____

1. Hur många år har du arbetat som förrättningslantmätare?

- 0 - 5 år
- 5 - 15 år
- Mer än 15 år

2. Känner du till någon förrättning där gode män medverkat?

- Ja
- Nej

Om ja:

a. Hur många förrättningar där gode män medverkat känner du till (även förrättningar som kollegor har handlagt)?

- 1 - 2
- 3 - 4
- Fler än 5

b. När var detta?

- Före 1980
- 1981 – 2000
- 2001 – 2014

Kommentera gärna om du lätt kan uppskatta antal förrättningar/tidsintervall: _____

c. Vilken/vilka typer av förrättningar berördes?

- Reglering Kombinerad förrättning (flera åtgärder)
- Klyvning Annat
- Ga Minns ej
- Ledningsrätt

3. Har gode män medverkat i en förrättning som du själv har handlagt?

- Ja
- Nej

4. Kan du tänka dig att kalla in gode män i en framtida förrättning?

- Ja
- Nej

Kommentera gärna:

5. Litar du på den kunskap som gode män besitter?

- Ja Nej
- Delvis Vet ej

Kommentera gärna:

6. Hur ofta informerar du sakägarna om möjligheten till gode män?

- Alltid Ofta
- Sällan Aldrig

Kommentera gärna hur ofta: _____

a. Tror du att ökad information skulle leda till ett mer frekvent användande av gode män?

- Ja
- Nej

7. Hur tror du att förrättningen påverkas av gode mäns medverkan?

a. Handläggningstiden (den tid som faktureras):

- Reduceras
- Oförändrad
- Förlängs

b. Förtroendet hos sakägarna:

- Minskar
- Oförändrat
- Ökar

Tack för din medverkan!

Jennie Fröström
Lantmäteristudent, Lunds Tekniska Högskola

6. Har du hittills medverkat i någon förrättning?

- Ja
- Nej

Om ja:

a. Hur många förrättningar har du medverkat i?

- 1 - 2
- 3 - 4
- Fler än 5

b. När var detta?

- Före 1980
- 1981 – 2000
- 2001 – 2014

Kommentera gärna om du lätt kan uppskatta antal förrättningar/tidsintervall: _____

7. Känner du till någon annan god man som medverkat i en eller flera lantmäteriförrättningar?

- Ja
- Nej

Om ja, ange gärna

namn: _____

8. Vad har du för bakgrund inom tätortsfrågor alternativt jord- och skogsbruksfrågor?

9. Hur tror du att förrättningen påverkas av gode mäns medverkan?

a. Handläggningstiden:

- Reduceras
- Oförändrad
- Förlängs
- Vet ej

b. Förtroendet hos sakägarna:

- Minskar
- Oförändrat
- Ökar
- Vet ej

Tack för din medverkan!

Jennie Fröström
Lantmåteristudent, Lunds Tekniska Högskola

Bilaga 3 – Fördjupande frågor till FLM

1. Varför kallades gode män in i den/de förrättningar som du handlade? Om du minns eller har möjlighet att ta reda på ärendenumret får du gärna ange det.
2. Vem kom initiativet ifrån? Sakägare/förrättningslantmätare?
3. Upplever du att det var lätt att få tag på kommunens gode män? Hur gick du tillväga?
4. Mellan ditt kontor och kommunen; hur ser rutinerna ut för att ha uppdaterade listor över gode män? Fungerar det bra, eller har du något förslag på hur dessa rutiner kan förbättras?
5. Hur resonerade du när du valde vilka gode män som skulle bli inkallade? Fanns det många att välja på? Var de uppdelade beroende på tätorts- eller jord-och skogsbrukskunskap?
6. Hur informerade du gode männen om den aktuella förrättningen?
7. Jag har ringt runt till gode män och då observerad att många inte vet om att de är invalda. Är detta något som du upplevt?
8. Hur blev utfallet i förrättningen, d.v.s. vilka var eniga?
9. Du svarade att handläggningstiden troligtvis reduceras vid användning av gode män; hur resonerade du då?
10. Du svarade att förtroendet troligtvis ökar vid användning av gode män; hur resonerade du då?
11. Enkäten visar att 78 % aldrig informerar sakägarna om möjligheten till gode män. Hur ser du på detta?
12. Upplever du att gode män överlag borde användas oftare?
13. Kan du uppskatta om gode män användes mer/mindre förr?

Som nämnt har även gode män fått besvara en enkät. Här följer några frågor som har samband med hur de svarat.

14. På en fråga skulle de ange hur god kunskap de hade om uppdragets innebörd när de blev invalda. En klar majoritet svarade att deras kunskap var dålig. Hur ser du på det? Har du upplevt det som ett problem? Observera att jag menar kunskap om uppdraget som god man och inte kunskap om lantmäteri-förrättningar.
15. Vidare i enkäten svarade endast 5,6 % att de hade fått mer information från Lantmäteriet sedan de blev invalda och på frågan som följde svarade 83 % att de önskade mer information. I första hand önskades ett informationsmöte i samband med tillträdet och information via en broschyr kom på andra plats. Sett från ditt perspektiv, känns det rimligt att kalla invalda gode män till ett informationsmöte? Hur borde detta genomföras? Tror du att det räcker med att skicka en broschyr?

Bilaga 4 – Fördjupande frågor till gode män

1. I hur många mandatperioder har du varit god man?
2. Är du vald som god man inom tätortsfrågor eller jord- och skogsbruksfrågor?
3. Vad har du för bakgrund inom dessa frågor? Upplever du din kunskap som tillräcklig?
4. Varför kallades gode män in i den/de förrättningar som du medverkat i? Om du minns eller om du har möjlighet att ta reda på akt-nummer får du gärna ange det.
5. Vem kom initiativet ifrån? Sakägare/förrättningslantmätare?
6. Hur informerades du om vad den aktuella förrättningen berörde; lagstiftning, tvistigheter etc.? Upplevde du denna information som tillräcklig?
7. Hur blev utfallet i förrättningen, d.v.s. vilka var eniga? Var ditt ställningstagande klart från början? Anser du att du påverkades av förrättningslantmätarens ståndpunkt?
8. Hur många timmar lade du uppskattningsvis på uppdraget?
9. Var uppdragets ersättning baserad på antal timmar eller per sammanträde?
10. Upplever du ersättningen som rimlig?
11. Hur tror du att handläggningstiden påverkades av gode mäns medverkan? Reducerades, oförändrad, förlängdes?
12. Hur tror du att förtroendet hos sakägarna påverkades av gode mäns medverkan? Minskade, oförändrat, ökade?
13. Den enkät som jag delade ut till landets förrättningslantmätare visar att 78 % aldrig informerar sakägarna om möjligheten till gode män. Hur ser du på detta?
14. Kan du uppskatta om gode män användes mer/mindre förr?

Har du övriga tankar om gode mäns medverkan eller påverkan i lantmåteriförrättningar tas dessa tacksamt emot!